

Vytápíme a zateplujeme:

Snižování energetické náročnosti bydlení mezi lidmi, kteří bydlí „ve vlastním“

Interní prezentace STEM

31. 7. 2024

STEM

ZATEPLUJEME
ČESKO

European
Climate
Foundation

Partneři projektu:

STEM Ústav empirických výzkumů
Aliance Zateplujeme Česko
Nadace European Climate
Foundation

Zpracovatel výzkumu:

STEM Ústav empirických výzkumů

www.stem.cz

Obsah

Shrnutí.....	5
Vnímání dotací a dotačních programů.....	6
Snižování energetické náročnosti nemovitostí – ochota a potenciál (Rodinné domy).....	23
Snižování energetické náročnosti nemovitostí – ochota a potenciál (Bytové domy).....	33
Komplexní zateplování v rodinných a bytových domech starších 15 let.....	45
Reflexe energetické krize.....	60
Vnímání vybraných argumentů o dotacích a povědomí o blížících se opatřeních.....	67
Co se zjištěnými – doporučení a akční kroky.....	72

O projektu Vytápíme a zateplujeme

Energetická náročnost/účinnost budov je stále významnějším tématem jak v České republice, tak v Evropské unii. Podle aktuálně platné legislativy má do roku 2050 Evropa dosáhnout uhlíkové neutrality, přičemž se s tímto počítá i v rámci sektoru budov. Kromě zvýšených ambic v oblasti zateplování a renovací je tuto chvíli v České republice aktuální také zákaz provozu kotlů I. a II. emisní třídy, který vstoupí v účinnost již od září 2024.

Na pozadí toho jsme se ve výzkumu zaměřili na obyvatele, kteří bydlí ve vlastnickém bydlení v rodinných nebo v bytových domech. Zjišťovali jsme, do jaké míry již investovali do snížení energetické náročnosti svých budov, jaká je jejich ochota investovat, jaké mají zkušenosti a jak se celkově staví k dotacím na snižování energetické náročnosti budov a řadu dalších otázek včetně postojových. Pozornost jsme věnovali také vytápění a změnám v přístupu k němu v souvislosti s energetickou krizí.

Výsledky výzkumu mohou informovat firmy i veřejnou správu o současné situaci v oblasti zateplování soukromého bydlení, o praxi ve vytápění a také mohou sloužit pro efektivnější komunikaci těchto témat vůči veřejnosti.

Výzkum realizovali analytický ústav STEM v partnerství s iniciativou Zateplujeme Česko a s finanční podporou European Climate Foundation.

Jaromír Mazák
jaromir.mazak@stem.cz

Martin Philipp
Aleš Vomáčka
Anna Katrňáková

Shrnutí

- Zhruba pětina lidí ve vlastnickém bydlení má zkušenost s dotací na snížení energetické náročnosti budov, přičemž tato podpora je častější u obyvatel rodinných domů než bytových domů. Lidé obecně považují tyto dotace za prospěšné a ti, kdo již dotaci získali, je hodnotí ještě pozitivněji. Znalost jednotlivých dotačních programů se značně liší. Zastřešující program „Nová zelená úsporám“ je velmi známá značka. Ochota vzít si úvěr na realizaci úsporného opatření je poměrně nízká.
- V rodinných i bytových domech jsou nejčastěji realizovány výměny oken a potom (obecné) renovace interiéru. Rodinné domy jsou častěji nezateplené, oproti bytovým domům ale mají větší podíl opatření, jako jsou tepelná čerpadla nebo fotovoltaiky. „Komplexní zateplení“ (kombinace zateplených stěn, střechy a nových oken) je také častěji provedené na bytových domech. Rodinným domům tyto nejefektivnější kombinace zateplení častěji chybí.
- Zhruba polovina Čechů ve vlastnickém bydlení vytápí svůj domov po většinu zimy, přičemž rodinné domy topí častěji než bytové panelové. Během léta se až třetina lidí potýká s nepříjemně vysokými teplotami a obecně je více lidí nespokojeno s teplotními podmínkami v létě než v zimě.
- V posledních třech letech došlo ke skokovému zdražení energií u tří pětín lidí. V souvislosti s energetickou krizí dále více než polovina všech lidí pocítila snížení životního standardu. Dvě třetiny Čechů vedla energetická krize k šetření energií. Téměř třetina pocítovala tuto zimu větší stres z nedoplatků za energie než v době před krizí.
- Z vybraných narativů týkajících se postojů k dotacím na snižování energetické náročnosti budov se obecně nejpřesvědčivější zdá argument, který akcentuje sociální rozměr, a sice to, že díky dotacím mohou snížit energetickou náročnost svého obydlí i lidé, kteří by na to jinak nedosáhli. Zároveň ale také silně rezonuje tvrzení, že dotace uměle zvyšují ceny na trhu. Většina respondentů již slyšela o zákazu neefektivních kotlů 1. a 2. emisní třídy, který bude účinný již od září 2024.

Co se zjištěními – doporučení a akční kroky

- Výzkum ukázal, že dotační programy na snížení energetické náročnosti budov mají mezi lidmi dobrou pozici – lidé je znají a mezi žadateli silně převažují ti úspěšní (je nízké riziko neúspěchu ve chvíli, kdy už je žádost podána). Velmi solidně známý a populární je zastřešující program Nová zelená úsporám – **komunikačně se jedná o silnou značku**, kterou je dobré dále rozvíjet a pracovat s ní.
- Bariéry pro pořízení energeticky úsporných opatření se různí mezi rodinnými a bytovými domy. U vlastníků rodinných domů je nejčastěji zmiňovaným problémem **nedostatek kapitálu**, u této skupiny má tedy smysl zaměřit se kromě dotací na **potenciál úvěrů**. O ně je obecně spíše malý zájem, nicméně státem podporované úvěry by mohly zájem akcelarovat. Dlouhodobě by efektivní systém úvěrů mohl vést k (částečnému) nahrazení současného dotačního systému k více efektivní alokaci prostředků. U bytových domů nejsou finance tak silnou bariérou jako nedůvěra ve shodu na daném opatření pro celý dům. V této skupině má smysl **podporovat tvorbu informačních materiálů, seminářů a rozvíjet systém poradců**, které mohou obyvatelé domů využít ke konzultacím.
- V zimě lidé vydávají větší prostředky za udržení požadované teploty, často je to spojeno se stresem pramenícím z obav z nedoplatků, ale v důsledku se jim daří udržovat teplotní komfort mnohem častěji než v létě. Vysoká míra nespokojenosti s teplotou během léta bude s trendy zvyšujících se teplot pravděpodobně ještě narůstat. Zateplení bude potřeba stále častěji provádět kvůli **ochraně před teplem**, typicky v kombinaci s venkovním stíněním, které dnes často při rekonstrukcích lidé tolik neřeší.
- Různé argumentační přístupy k dotacím u zkoumané cílové skupiny ukazují, že je stále silná podpora **sociální dimenzi dotací**, kdy jsou stále vnímány jako vyvážené ve prospěch těch skupin, které by si jinak dané úsporné opatření nemohly dovolit, podobně dobře je na tom také tvrzení že tato opatření **jsou dobrá pro životní prostředí**. Z těch negativních (která je naopak vhodné vysvětlovat preventivně) je to názor, že **dotace zvyšují ceny na trhu**. V tomto směru je třeba komunikovat také s instalačními firmami a podporovat férový trh.

Metodika

Zpráva vychází z kvantitativního šetření realizovaného na kvótně reprezentativním výběrovém souboru osob, které bydlí ve vlastnickém bydlení v rodinných nebo bytových domech. Analýzy postihují chování, názory a zkušenosti, které lze vztáhnout k této skupině populace. Výzkum se naopak nezaměřuje na osoby v nájemním bydlení

Jednotlivé strany zprávy jsou označeny symbolem podle toho, zda se týkají celé cílové populace, nebo některého z jejích podsouborů:

Všichni
N = 1981

Pouze lidé z rodinných domů
N = 1197

Pouze lidé z bytových domů
N = 784

Základní parametry výzkumu	
Typ výzkumu	Kvantitativní výběrové šetření
Reprezentovaná populace	Dospělé osoby ve vlastnickém bydlení
Způsob sběru dat	Online dotazování (CAWI)
Velikost výběrového souboru	N=1981
Způsob zajištění reprezentativity	Sběr a dovažování dle kvót ČSÚ (SLDB 2021)
Základní kvóty	Věk, pohlaví, vzdělání, kraj, velikost místa bydliště, velikost domácnosti, typ nemovitosti (rodinný dům vs. panelový bytový dům vs. ostatní bytové domy)
Sběr dat	Duben a květen 2024

Pozn.: Výběrový soubor je konstruován jako reprezentativní pro populaci lidí, nikoliv domácností. Výsledky je tedy potřeba interpretovat jako podíl lidí ve vlastnickém bydlení, kteří mají určitou zkušenost nebo si něco myslí, nikoliv jako podíl domácností.

Vnímání dotací a dotačních programů

Pětina (20 %) z lidí ve vlastnickém bydlení uvedla, že jejich domácnost úspěšně žádala o nějakou dotaci na snížení energetické náročnosti budov. Přitom existuje velký rozdíl mezi lidmi z rodinných domů (25 %) a bytových domů (11 %).

Lidé považují dotace na úsporná opatření v bydlení za prospěšné (77 %). Ještě častěji než ostatní pak ti, kdo již v minulosti o dotaci úspěšně žádali.

Znalost aktuálních dotačních programů se velmi liší. Zatímco Novou zelenou úsporám alespoň podle jména zná 73 % cílové populace, Oprav dům po babičce 63 % a Novou zelenou úsporám light „jen“ 23 %.

Větší přehled o dotačních programech mají muži, lidé s vyšším formálním vzděláním a lidé starší.

Ochota vzít si úvěr na realizaci úsporného opatření je poměrně nízká (25 %). Lidé jsou v tomto ohledu spíše konzervativní.

Informace o dotačních programech a opatřeních nejčastěji lidé ve vlastnickém bydlení čerpají od rodiny, známých či kamarádů (50 %), dále z televize (47 %) a zpravodajských on-line serverů (43 %).

Úspěšně žádala o dotaci pětina respondentů. Většina těch, kdo nežádali, o tom ovšem zatím ani nepřemýšlela.

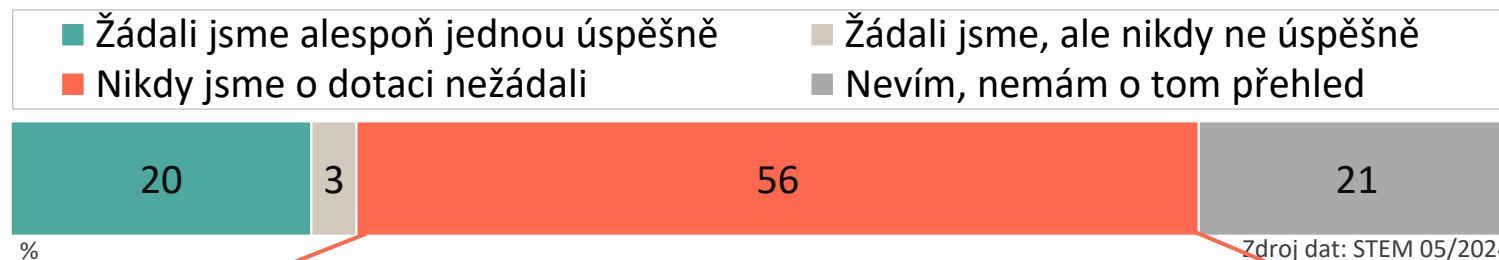

Na otázku dosavadní zkušenosti s dotacemi na snížení energetické náročnosti nemovitosti odpověděli respondenti následovně: pětina (20 %) žádala o dotaci alespoň jednou úspěšně, 3 % žádali bez úspěchu, 56 % nikdy o dotaci nežádalo a zhruba pětina (21 %) neví (nemá o tom v rámci domácnosti přehled).

Z těch, kdo nikdy nežádali, o tom čtvrtina (75 %) zatím neuvažovala.

Čtvrtina (25 %) podání zvažovala, nicméně něco je odradilo. U této skupiny byl nejčastěji udávaný důvod finanční náročnost (27 %), a poté v podobné míře neschopnost splnit podmínky pro udělení dotace (16 %) a administrativní náročnost zpracování dotace (15 %).

„Jaká je Vaše dosavadní zkušenost s dotacemi na snížení energetické náročnosti Vaší nemovitosti?“

„Uvedl/a jste, že jste nikdy nežádali o dotaci na snížení energetické náročnosti Vaší nemovitosti. Zvažovali jste to ale někdy?“*

*FILTR: Spodní graf ukazuje rozdělení 56 % respondentů, kteří nikdy o dotaci nežádali.

Poznámka: Ve vybraných navazujících slidech porovnáme skupinu se zkušeností s žádostí o dotaci (i neúspěšnou) a skupinu, která o dotaci nežádala ale ani to nezvažovala.

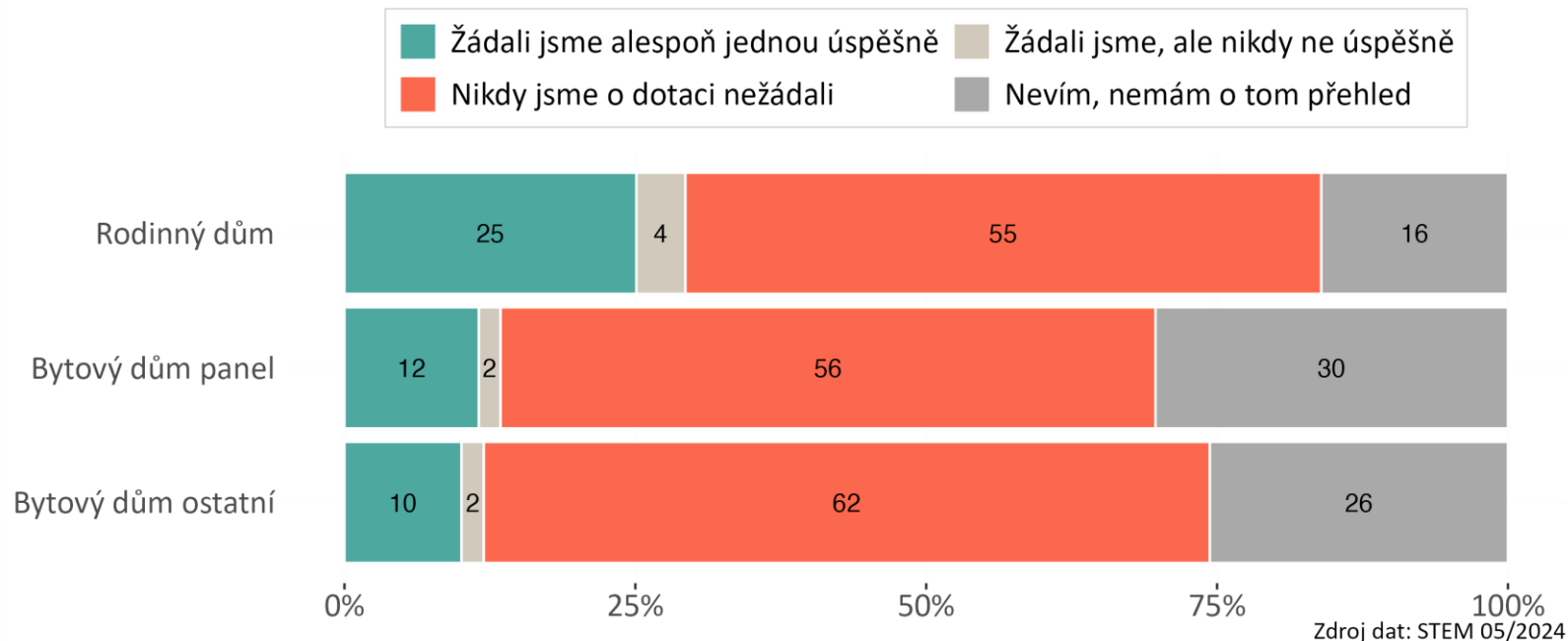
Zkušenost s (úspěšnými) žádostmi o dotace je výrazně častější u lidí z rodinných domů.

S dotacemi pro snížení energetické náročnosti nemovitosti mají zkušenosti výrazně častěji lidé, kteří bydlí v rodinných domech.

Proč tomu tak je? Dotační programy v České republice byly historicky cílené větší měrou právě na rodinné domy, jejich majitelé tedy měli více času zažádat o podporu. Mezi další důvody může patřit, že domluva v bytových domech, hlavně velkých, je výrazně složitější. Navíc kontakt s rozhodováním může být více zprostředkovaný, a tak si obyvatelé bytových domů nemusí být vždy vědomi, zda dotaci pro nějakou úpravu žádali.

„Jaká je Vaše dosavadní zkušenost s dotacemi na snížení energetické náročnosti Vaší nemovitosti?“

Poznámka: Z těch, kdo nikdy nežádali o dotaci (červení v grafu), 31 % obyvatel rodinných domů podání žádosti zvažovalo, ale něco je od toho odradilo. U bytových panelových domů to bylo 9 %, zbylých 91 % získání dotace ani nezvažovalo. Ovšem u ostatních bytových domů je situace podobná jako u rodinných, kde 25% obyvatel zvažovali žádost o dotaci, ale nakonec si to rozmysleli. Uvažování o dotaci je tedy více typické pro nepanelové než panelové bytové domy.

Shodně pro čtvrtinu majitelů je jejich byt/dům v dobrém stavu. Jen asi 15 % uvedlo, že by bylo potřeba větších úprav či rekonstrukce.

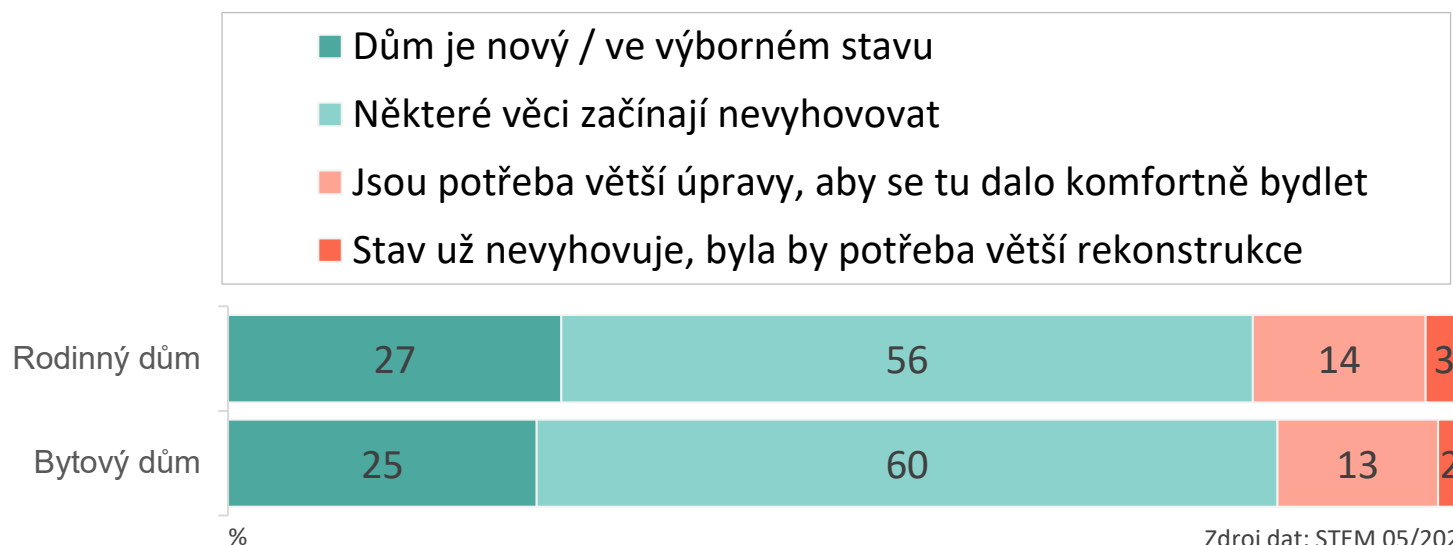
Subjektivní hodnocení stavu nemovitosti je velmi podobné jak u majitelů rodinných domů, tak také bytů v bytových domech.

Pro asi čtvrtinu (27 % RD a 25 % BD) je jejich nemovitost ve výborném stavu či nová. Kolem tří pětin (56 % RD a 60 % BD) pak uvedlo, že některé věci začínají nevyhovovat.

Zbývajících asi 15 % uvádí, že by ke komfortnímu bydlení bylo potřeba výrazných úprav.

Převládá tak spíše pozitivní hodnocení stavu vlastní nemovitosti.

„Zamyslíte-li se nad stavem Vašeho rodinného domu jako celku, řekl(a) byste, že je v jakém stavu?“

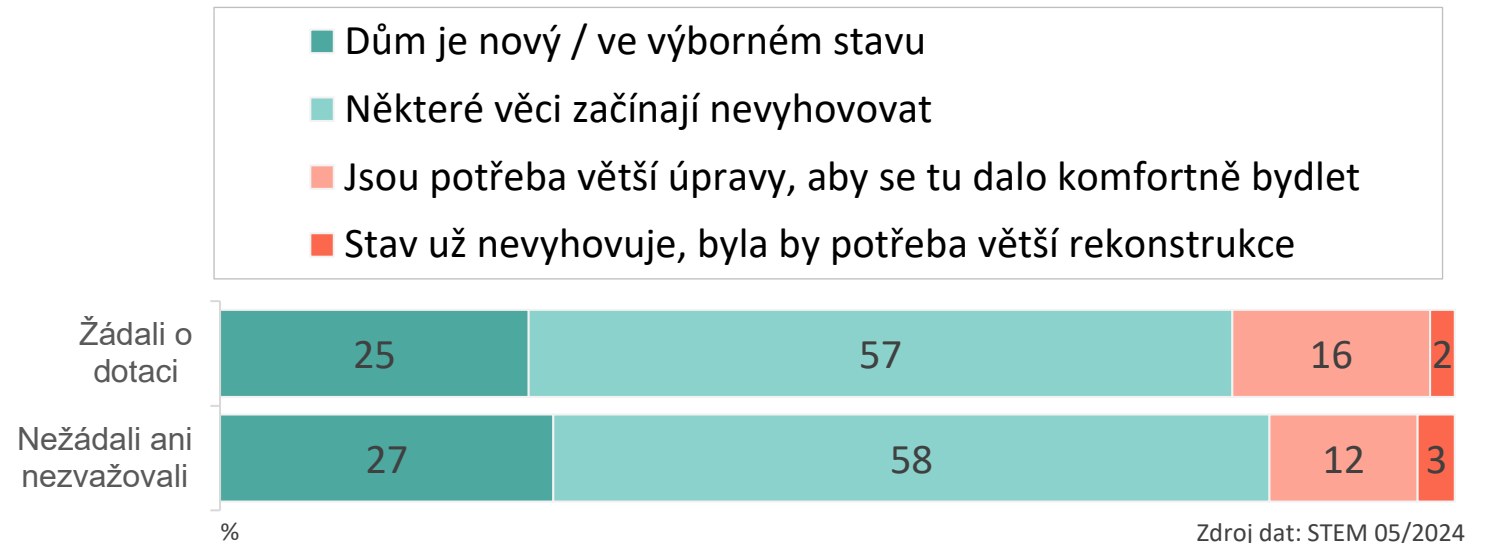
Mezi těmi, kdo o dotace žádali, a těmi, kdo nežádali a zároveň o tom nikdy ani nepřemýšleli, prakticky není rozdíl z hlediska stavu nemovitosti.

Ve srovnání skupin podle skutečnosti, zda v minulosti o dotaci (byť třeba neúspěšně) žádali vidíme pouze nevýznamné rozdíly v tom, jak tyto skupiny vnímají subjektivní stav své nemovitosti (popř. bytu).

Hodnocení stavu nemovitosti se tedy nezdá jako hlavní motivace pro samotné zažádání o podporu.

„Zamyslíte-li se nad stavem Vašeho rodinného/bytového domu jako celku, řekl(a) byste, že je v jakém stavu?“

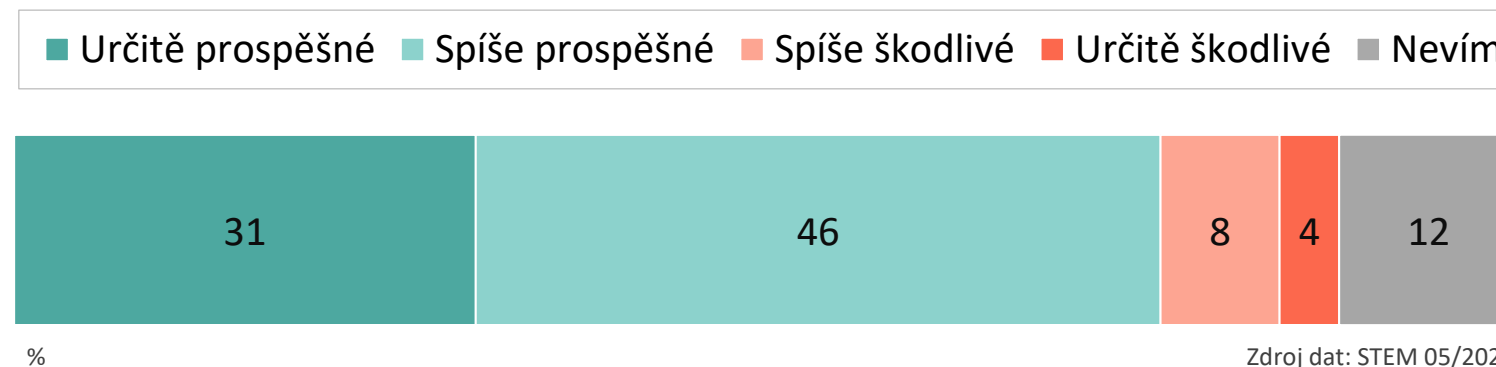

Většina respondentů považuje dotace na snižování energetické náročnosti za prospěšné.

Dohromady asi tři čtvrtiny (77 %) respondentů považují dotace pro snižování energetické náročnosti budov za (spíše) prospěšné. Za škodlivé je považuje jen asi desetina (4 % za „určitě“ škodlivé a 8 % za „spíše“ škodlivé). Odpovědi se příliš neliší podle různých sociodemografických skupin, pouze lidé v důchodovém věku jsou o trochu častěji přesvědčeni, že tyto dotace jsou určitě prospěšné (39 %).

„Co si obecně myslíte o dotacích pro snižování energetické náročnosti budov (zateplování, výměna zdroje vytápění atp.)? Jsou:“

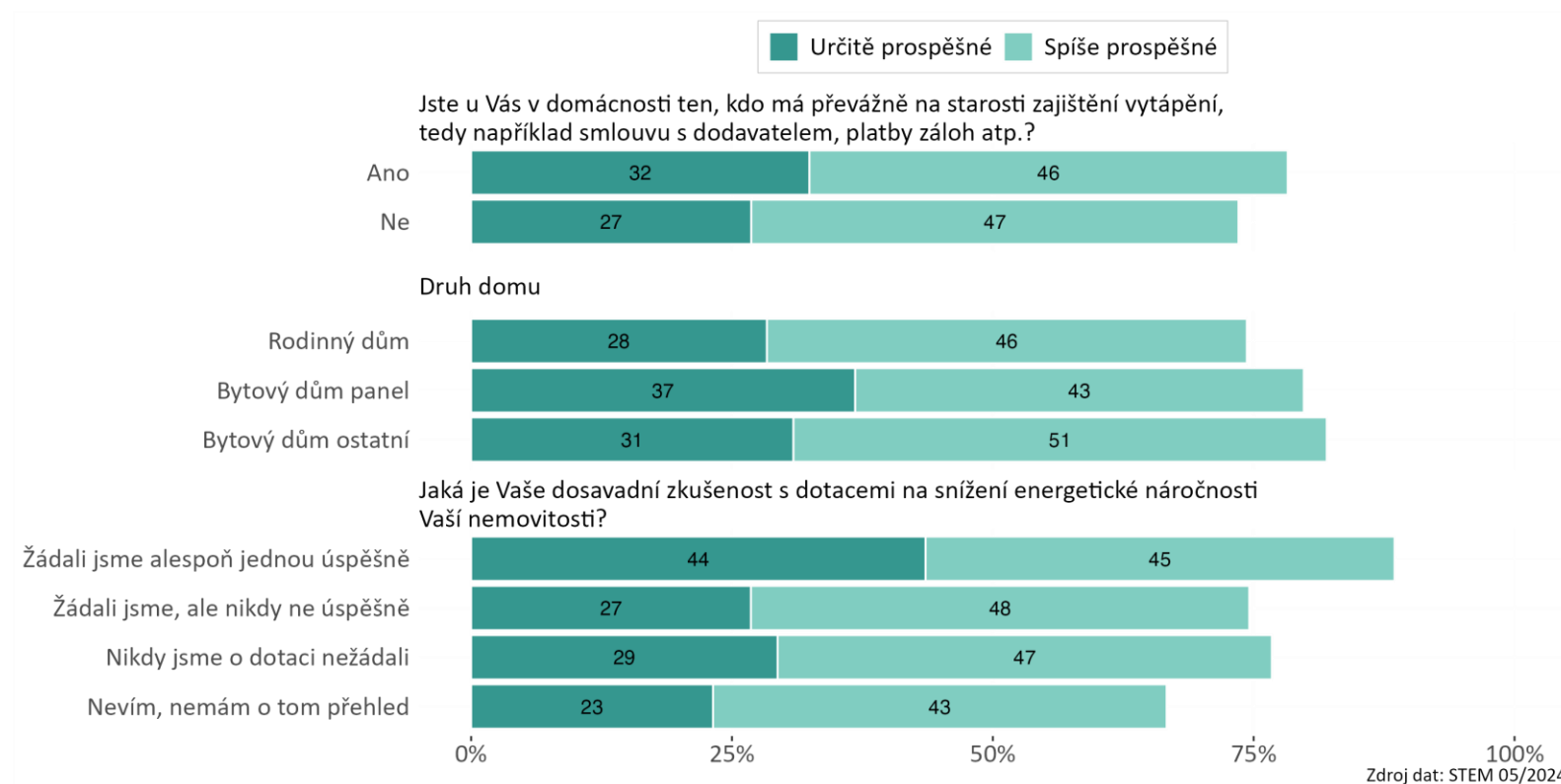
Osobní zkušenost s úspěšnou žádostí o dotace zlepšuje mínění o nich.

Přesvědčení o prospěšnosti dotací převažuje bez ohledu na to, jestli je respondent ve své domácnosti hlavní osobou, která o dotacích rozhoduje, nebo ne. Zároveň se toto přesvědčení moc neliší ani v závislosti na typu domu.

Jediné, co ze sledovaných charakteristik skutečně významně souvisí s přesvědčením o prospěšnosti dotací, je předchozí úspěšná zkušenosti s žádostí o ně: Kolem 90 % lidí, kteří takto úspěšně žádali, považuje tento typ dotací za prospěšné.

„Co si obecně myslíte o dotacích pro snižování energetické náročnosti budov (zateplování, výměna zdroje vytápění atp.)? Jsou:“

Poznámka: Skupina „Žádali jsme, ale nikdy ne úspěšně“ je velmi malá. Čísla v grafu pro tuto skupinu jsou pouze indikativní.

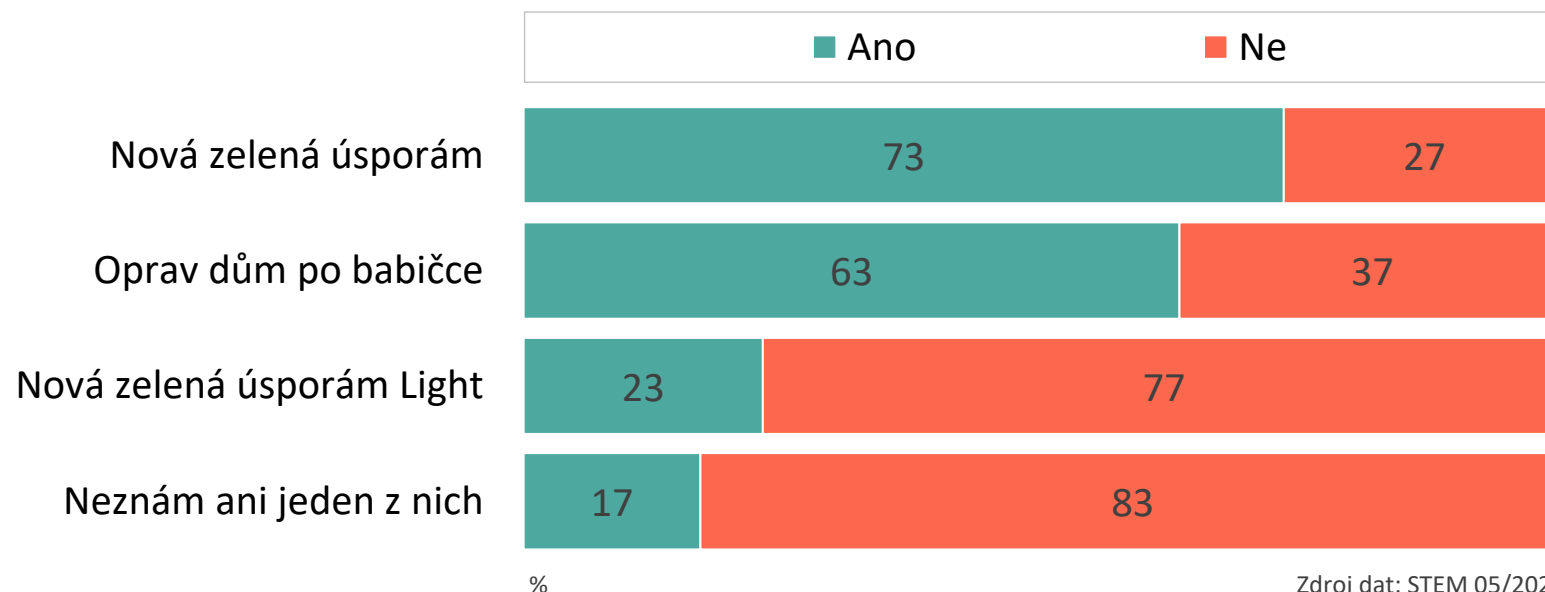
O Nové zelené úsporám slyšely tři čtvrtiny respondentů, Oprav dům po babičce zaznamenaly skoro dvě třetiny. NZÚ Light má výrazně menší známost.

Na otázku, které aktuálně běžící dotační programy (na úsporná opatření) respondenti znají, odpovědělo sedm desetin (73 %), že znají program Nová zelená úsporám. Nejmladší program Oprav dům po babičce zaměřený na komplexní renovace rodinných domů dále zná šest desetin (63 %). Program Nová zelená úsporám Light je oproti tomu známý významně méně, dosud o něm slyšelo pouze kolem necelé čtvrtiny (23 %) respondentů.

Zároveň, jen pouze pětina (17 %) neslyšela ani o jednom z programů.

„Slyšel/a jste někdy o následujících dotačních programech?“

Zdroj dat: STEM 05/2024

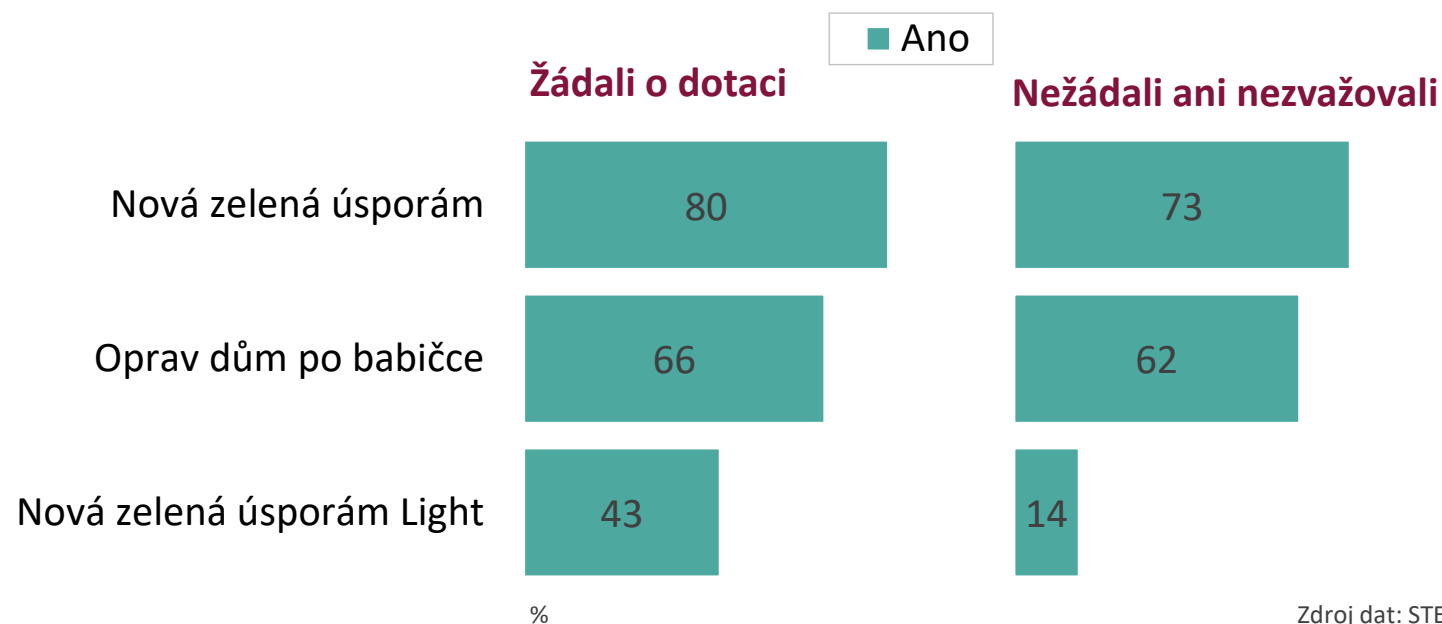
Znalost dotačních programů podle zkušenosti s dotacemi.

Znalost střešního programu Nová zelená úsporám příliš nezávisí na tom, jestli lidé sami mají, nebo nemají zkušenost s dotací (rozdíl 7 % ve prospěch těch „se zkušeností“). Podobně je tomu u programu Oprav dům po babičce (4 % ve prospěch těch „se zkušeností“).

Významný rozdíl je ovšem vidět u programu Nová zelená úsporám Light. V tomto případě o něm slyšely ze skupiny se zkušeností s dotací asi dvě pětiny (43 %), zatímco ve skupině těch, kdo s žádostí o dotaci zkušenost nemají a ani žádost nezvažovali, to bylo pouze 14 %. Tento program je tedy skutečně „laické“ veřejnosti spíše neznámý, a informace o něm se k lidem tolik nedostávají.

„Slyšel/a jste někdy o následujících dotačních programech?“

Zdroj dat: STEM 05/2024

Muži, více vzdělaní a starší mají lepší přehled o nabídce dotačních programů.

Muži, starší respondenti a ti s vyšším dosaženým vzděláním mají zpravidla větší přehled o existenci dotačních programů pro snížení energetické náročnosti budov. To může být do určité míry i důsledkem toho, že tyto skupiny mají v domácnosti častěji na starosti zajištění vytápění (ve formě uzavření smlouvy, platby zálohy apod.). Například 80 % mužů má na starosti zajištění vytápění v domácnosti (smlouvy, vyúčtování) oproti 62 % žen. Podobně pouze 33 % respondentů mezi 18 a 29 lety takto zajišťuje vytápění oproti 77 % ve věkové skupině 45 až 59 let. A zatímco mezi respondenty bez maturity zajišťuje vytápění 63 %, u vysokoškoláků to je 78 %.

Podíl respondentů, kteří slyšeli o vybraném programu podpory (v procentech)

	Muž	Žena	18 - 29	30 - 44	45 - 59	60 - 64	65+	ZŠ + SŠ bez maturity	SŠ s maturitou	VŠ
Nová zelená úsporám	77	70	46	76	80	75	75	64	77	83
Nová zelená úsporám Light	31	16	14	23	27	26	23	17	25	31
Oprav dům po babičce	69	58	40	59	67	72	71	55	67	73
Neznám ani jeden z nich	14	19	38	16	12	13	14	23	12	11

Zdroj dat: STEM 05/2024

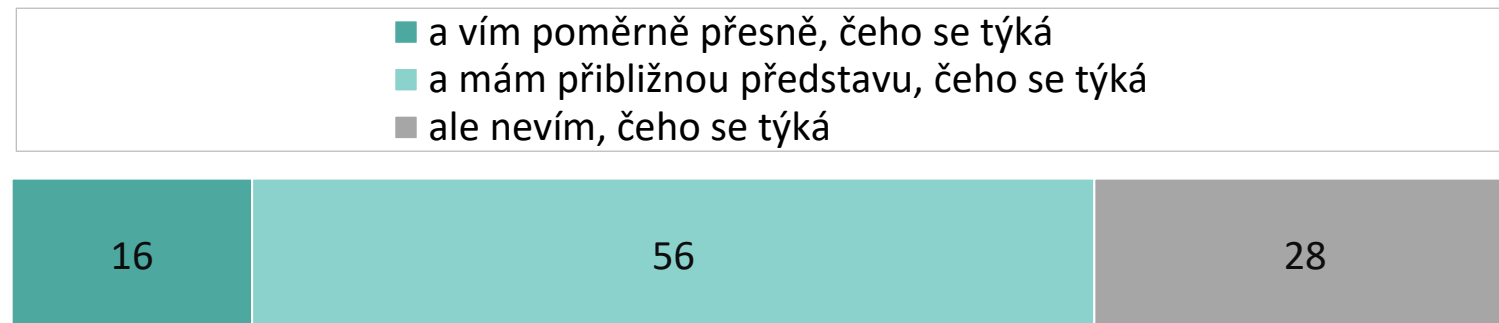
Mezi těmi, kdo o Nové zelené úsporám slyšeli, má většina (72 %) alespoň přibližnou představu o tom, čeho se program týká.

Z lidí, kteří uvedli, že o NZÚ slyšeli (73 %) uvedla třetina (31 %), že ví poměrně přesně čeho se program týká. Aspoň přibližnou představu má potom 46 %. Pouze kolem desetiny (8 %) uvedlo, že vlastně neví, čeho se program týká a znají pouze název.

Z hlediska povědomí a obeznámenosti lze považovat Novou zelenou úsporám považovat za komunikačně úspěšný program.

„Uvedl jste, že jste slyšel/a o dotačním programu Nová zelená úsporám. Která z následujících možností nejspíše platí:“ Slyšel/a jsem o něm...

%

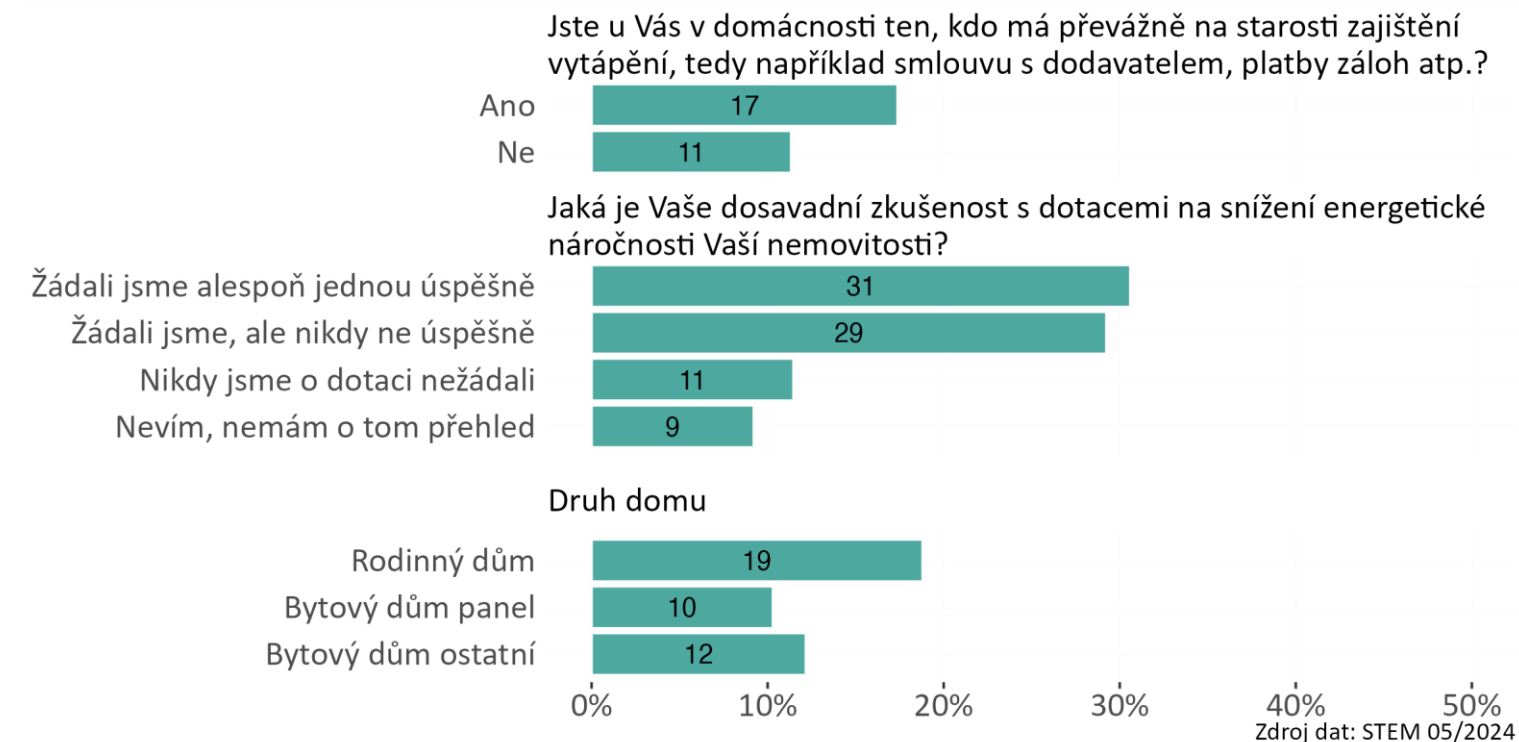
Zdroj dat: STEM 05/2024

Nová zelená úsporám je dobře známá primárně domácnostem, které už s dotačními programy měly zkušenosti.

Poměrně přesnou představu o tom, čeho se program Nová zelená úsporám týká, mají hlavně lidé, kteří už o nějakou dotaci na snížení energetické náročnosti obydlí žádali. Mezi nimi je to téměř třetina. Naopak příliš nezáleží na tom, jestli sám respondent je v domácnosti tím, kdo má na starosti zajištění vytápění (smlouvy atp.).

Graf se vztahuje pouze k respondentům, kteří slyšeli o dotačním programu Nová zelená úsporám. Pro jednotlivé podskupiny ukazuje podíl těch, kteří “ví poměrně přesně, čeho se týká”

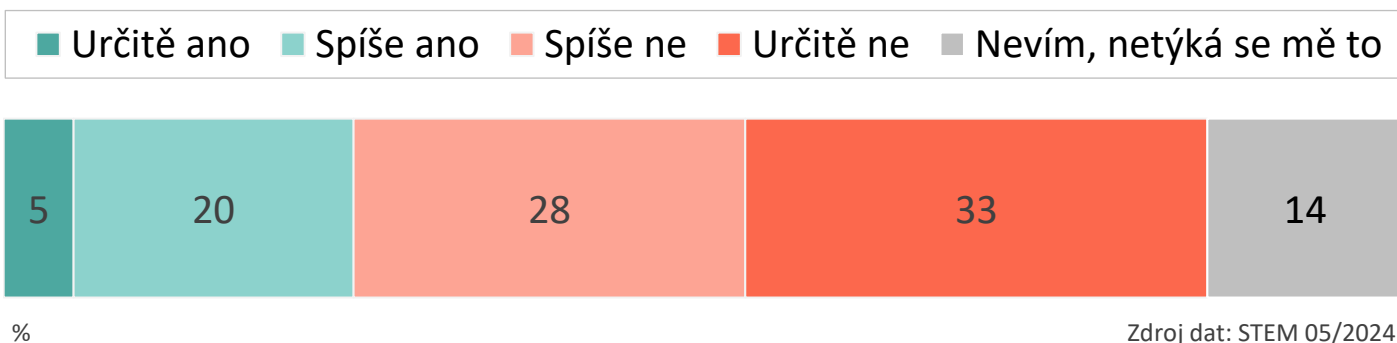
Poznámka: Skupina „Žádali jsem, ale nikdy ne úspěšně“ je velmi malá. Čísla v grafu pro tuto skupinu jsou pouze indikativní.

V případě nedostatku vlastních prostředků na pořízení úsporných opatření by čtvrtina respondentů zvažovala úvěr.

Ochota vzít si úvěr se příliš neliší podle typu domu (je podobná u lidí z rodinných i bytových domů, ale v rámci bytových domů je výrazně vyšší u těch, kdo uvedli, že jsou členy vedoucího orgánu domu (výbor SVJ, resp. představenstvo BD). Ti deklarovali ochotu zvažovat úvěr v 36 %. I to je ale menšina, v populaci převažuje konzervativní přístup „napřed naspořit, až pak teprve investovat“. To může komplikovat ochotu lidí k realizaci úsporných opatření, především v bytových domech, kde je nutná domluva.

„Pokud byste neměl/a dostatek vlastních prostředků, zvažoval/a byste vzít si úvěr na pořízení úsporného opatření pro Vaši nemovitost?“

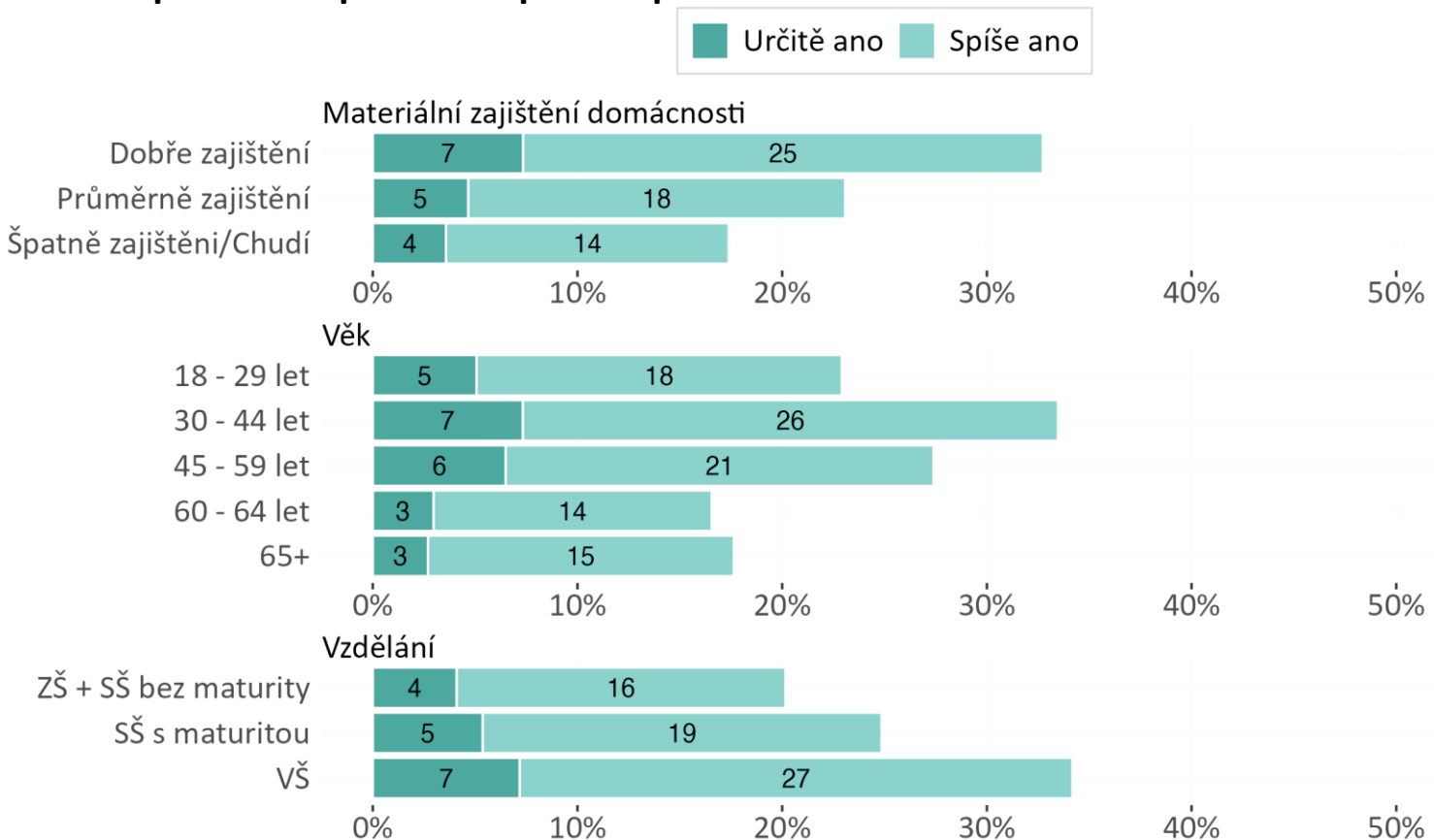
Dobře zajištění vysokoškoláci ve středním věku jsou nejvíce otevření možnosti úvěru na úsporná opatření.

Nejpřijatelnější je úvěr na úsporná opatření pro vysokoškolsky vzdělané a také materiálně lépe zajištěné (což jsou kategorie, které se do velké míry překrývají). Ani v těchto skupinách ale ochota vzít si úvěr nepřesahuje přibližně třetinu dané skupiny.

Nejnižší ochota vzít si úvěr je mezi lidmi špatně zajištěnými a lidmi ve vyšší věku.

„Pokud byste neměl/a dostatek vlastních prostředků, zvažoval/a byste vzít si úvěr na pořízení úsporného opatření pro Vaši nemovitost?“

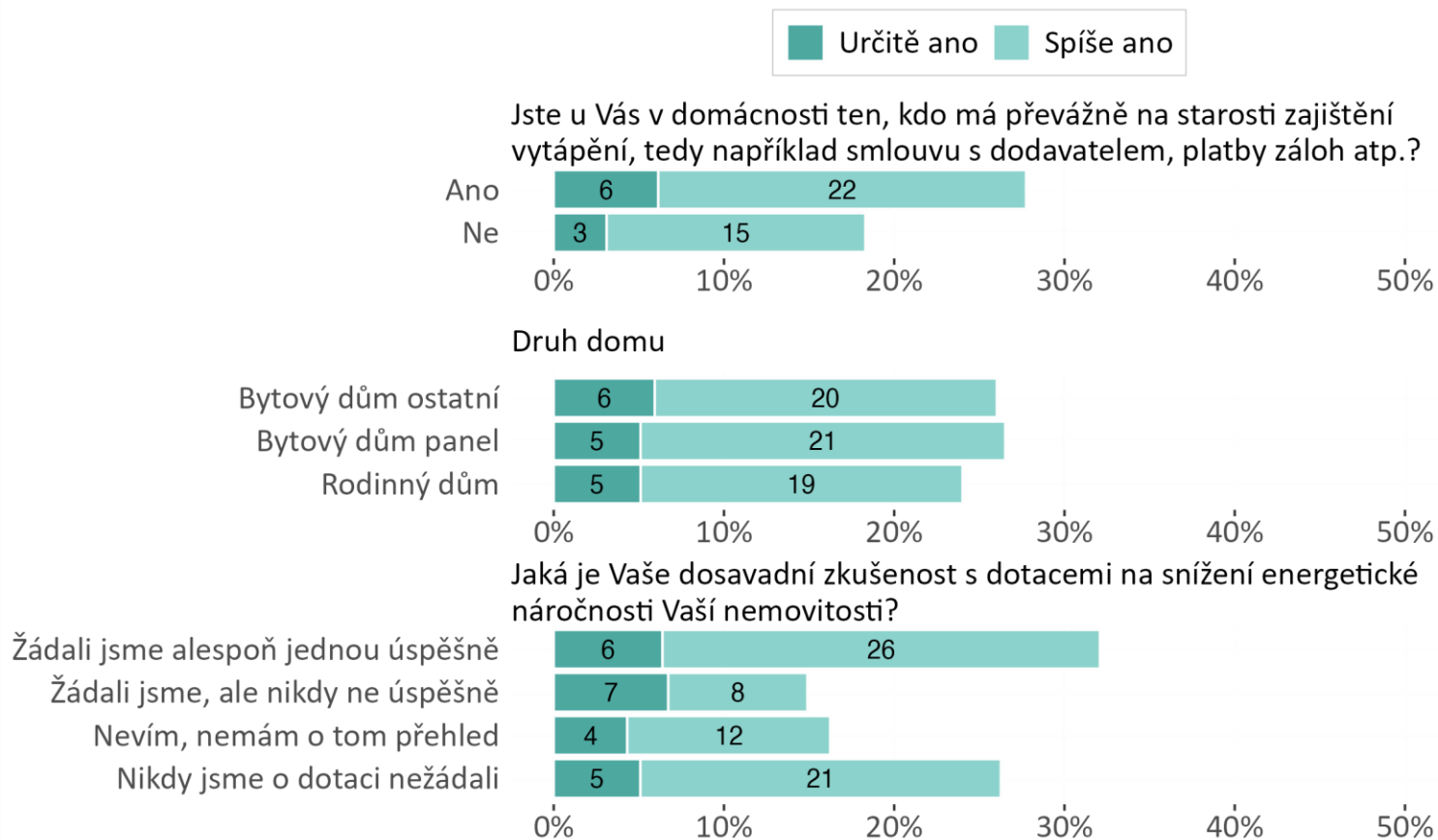
Zdroj dat: STEM 05/2024

Respondenti s úspěšnou zkušeností s dotacemi jsou nejvíce otevření možnosti úvěru na úsporná opatření.

Jakkoliv zkušenost s úspěšnou žádostí souvisí s větší ochotou k úvěru, ani zde nepřekračuje třetinu z dané podskupiny. Zajímavé je, že lidé, kteří nikdy o dotaci nežádali, nevykazují ochotu významně nižší. Celkově tlačí ochotu pro úvěr na úsporná opatření především ti, kdo o této problematice vůbec nemají přehled, nezajímají se o ni a třeba a ani neví, jestli jejich domácnost někdy dotaci tohoto typu využila.

„Pokud byste neměl/a dostatek vlastních prostředků, zvažoval/a byste vzít si úvěr na pořízení úsporného opatření pro Vaši nemovitost?“

Poznámka: Skupina „Žádali jsem, ale nikdy ne úspěšně“ je velmi malá. Čísla v grafu pro tuto skupinu jsou pouze indikativní.

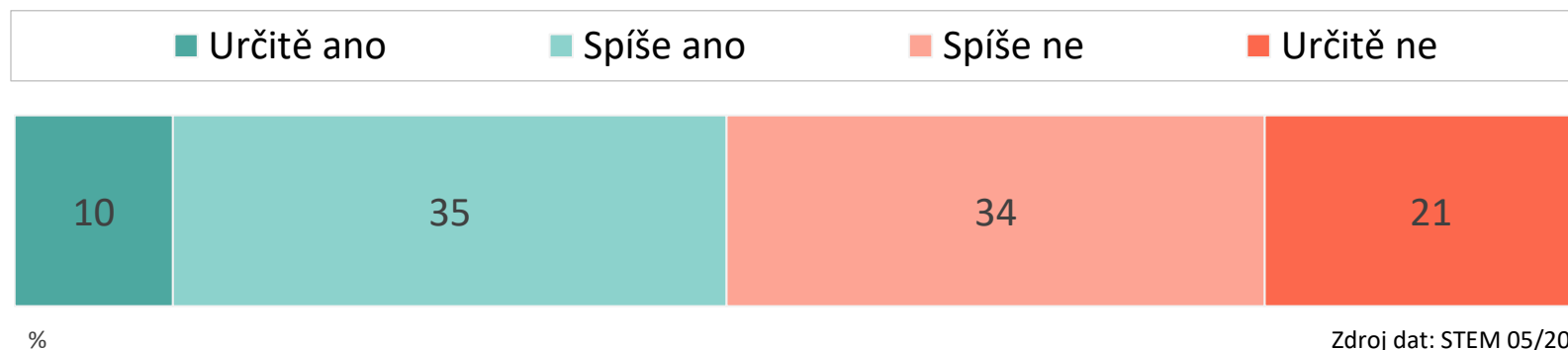
Zdroj dat: STEM 05/2024

Státem zvýhodněný úvěr by mohl zvýšit pravděpodobnost jeho pořízení u téměř poloviny těch, kdo se o možnosti úvěru dokázali nějak vyjádřit.

Nejčastějším zdrojem informací o opatřeních na snižování energetické náročnosti budovy je pro respondenty jejich okolí – rodina, přátelé, kolegové, má to tak polovina (50 %) dotázaných. Podobný podíl (47 %) dále uvádí jako zdroj informací televizi. Mezi další dominantnější zdroj informací pak patří online zpravodajské servery, informace z nich čerpají asi dvě pětiny (43 %). Na tři desetiny (31 %) potom chodí na jiné než zpravodajské weby (firem, státních nebo neziskových organizací). Méně pak čerpá informace ze sociálních sítí (17 %), tisku (15 %) nebo rozhlasu (10 %). Jen 14 % respondentů uvedlo, že informace nijak nečerpá.

Souhlasíte s následujícím tvrzením? „Možnost využít státem zvýhodněný úvěr by mohla významně zvýšit pravděpodobnost, že si nějaké úsporné opatření pro svoji nemovitost na úvěr pořídím(e).“

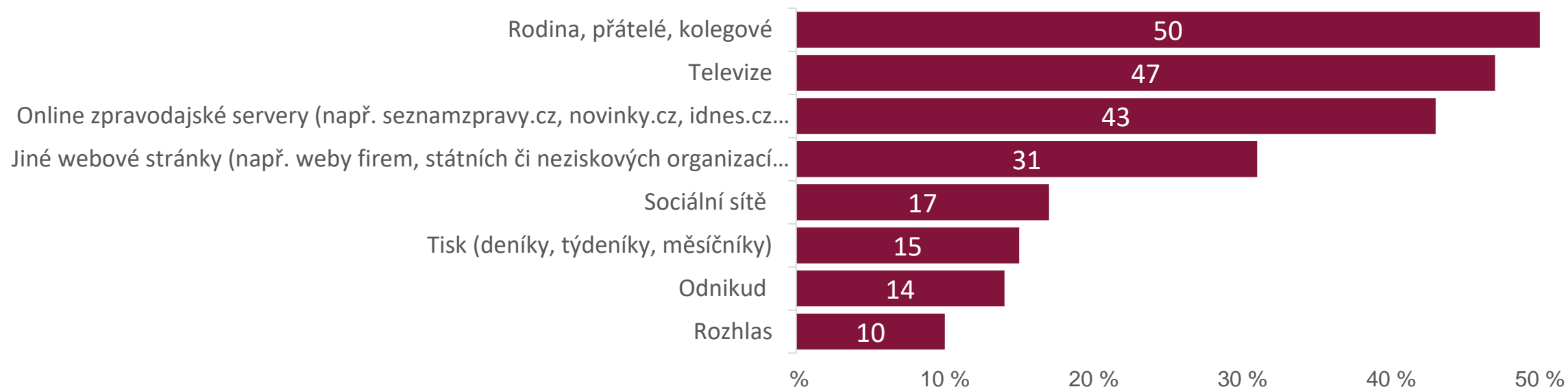

Nejčastějším zdrojem informací o opatřeních je pro respondenty jejich okolí, dále pak televize a on-line zpravodajské servery.

Nejčastějším zdrojem informací o opatřeních na snižování energetické náročnosti budovy je pro respondenty jejich okolí – rodina, přátelé, kolegové, má to tak polovina (50 %) dotázaných. Podobný podíl (47 %) dále uvádí jako zdroj informací televizi. Mezi další dominantnější zdroj informací pak patří online zpravodajské servery, informace z nich čerpají asi dvě pětiny (43 %). Na tři desetiny (31 %) potom chodí na jiné než zpravodajské weby (firem, státních nebo neziskových organizací). Méně pak čerpá informace ze sociálních sítí (17 %), tisku (15 %) nebo rozhlasu (10 %). Jen 14 % respondentů uvedlo, že informace nijak nečerpá.

„Odkud čerpáte informace o opatřeních na snížení energetické náročnosti budov?“

Zdroj dat: STEM 05/2024

Snižování energetické náročnosti nemovitostí – ochota investovat a potenciál

Rodinné domy

V rodinných domech jsou nejčastěji realizovány výměny oken a úpravy interiéru. Kolem poloviny domů stále nemá provedené zateplení stěn (45 %) nebo střechy (48 %).

Lépe zajištěné domácnosti mají obecně více aktuálně pořízených úsporných opatření na svých domech. Napříč skupinami je ale shodně vysoká míra realizace výměny oken, i u špatně zajištěných dosahuje čtyř pětin (84 %). Relativně největší mezera mezi dobře a špatně zajištěnými je pak u pořízení tepelného čerpadla nebo fotovoltaiky (obojí je výrazně častější u materiálně dobře zajištěných).

Kolem poloviny (55 %) osob z rodinných domů uvádí, že jejich nemovitost nemá ani zatepleno, ani nemá fotovoltaické panely. V segmentu dobře zajištěných je takových jen třetina (34 %).

Jen 15 % osob z rodinných domů uvedlo, že jejich domácnost plánuje v příštích 5 letech investici do úsporných opatření alespoň ve výši 200 000 Kč.

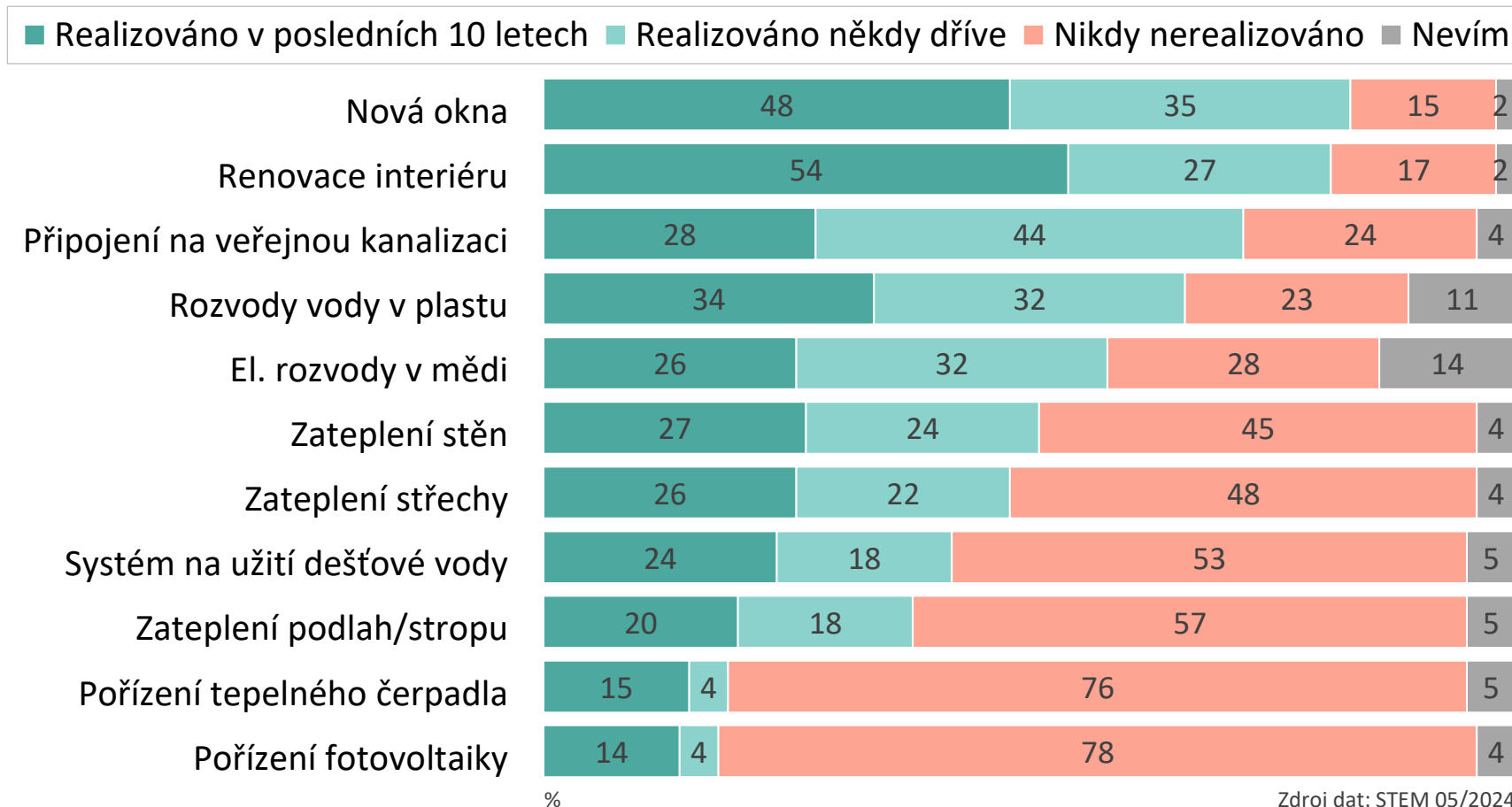
Nejčastěji majitelé rodinných domů investovali do nových oken a renovace interiéru.

Dále kolem poloviny respondentů realizovalo v posledních 10 letech renovaci interiéru (54 %) a výměnu oken (48 %).

Oproti tomu například zateplení stěn nebo střechy nebylo dosud realizováno nikdy na skoro polovině domů.

„Uveďte prosím, zda již byla tato investice na Vašem domě realizována.“

Zdroj dat: STEM 05/2024

Do nových oken a renovace interiéru investovali všichni, do fotovoltaik a tepelných čerpadel výrazně více bohatí.

Napříč populací dle příjmů nejsou vidět zásadní rozdíly v úrovni zajištění. Naopak, nákladnější opatření většího rozsahu (a také ta, která nejsou k fungování domácnosti explicitně potřeba, jako například tepelné čerpadlo nebo fotovoltaika) jsou realizována, když už, častěji na nemovitostech dobře zajištěných domácností. Tedy těch, které disponují větším kapitálem na takové investice.

„Uveďte prosím, zda již byla tato investice na Vašem domě realizována.“

	Dobře zajištění	Průměrně zajištění	Špatně zajištění/Chudí
Nová okna	84	82	84
Renovace interiéru (např. kuchyně/koupelny atp.)	84	80	76
Připojení na veřejnou kanalizaci	73	71	67
Rozvody vody v plastu	65	65	68
El. rozvody v mědi	60	57	55
Zateplení stěn	58	50	40
Zateplení střechy	62	45	33
Systém na zachytávání a užití dešťové vody	48	42	31
Zateplení podlah / stropu suterénu	46	36	27
Pořízení tepelného čerpadla	26	18	12
Pořízení fotovoltaiky	24	17	10

Zdroj dat: STEM 05/2024

Zateplení s fotovoltaikou je kombinace, která se vyskytuje především mezi lépe zajištěnými. Zateplení bez fotovoltaiky se ale objevuje napříč skupinami podobnou měrou.

Kombinace zateplení a fotovoltaiky je relativně vzácná – vyskytuje se 11% respondentů. Ještě vzácnější je ovšem vlastnění fotovoltaiky bez zateplení: 7% respondentů. Výrazně populárnější je mít zateplení bez FVE: 39 % respondentů. A nakonec, ani zateplení, ani FVE je realitou pro 43% respondentů. Pro jednotlivé skupiny dle materiálního zajištění pak ukazuje poměr těchto kombinací následující tabulka:

Kombinace zateplení zdí a FVE podle materiálního zajištění domácnosti: sloupcová procenta.

	Dobře zajištění	Průměrně zajištění	Špatně zajištění/Chudí
FVE i zateplení stěn	17	10	4
FVE ale ne zateplení	8	6	5
Zateplení ale ne FVE	41	40	35
Ani FVE ani zateplení	34	44	55

Zdroj dat: STEM 05/2024

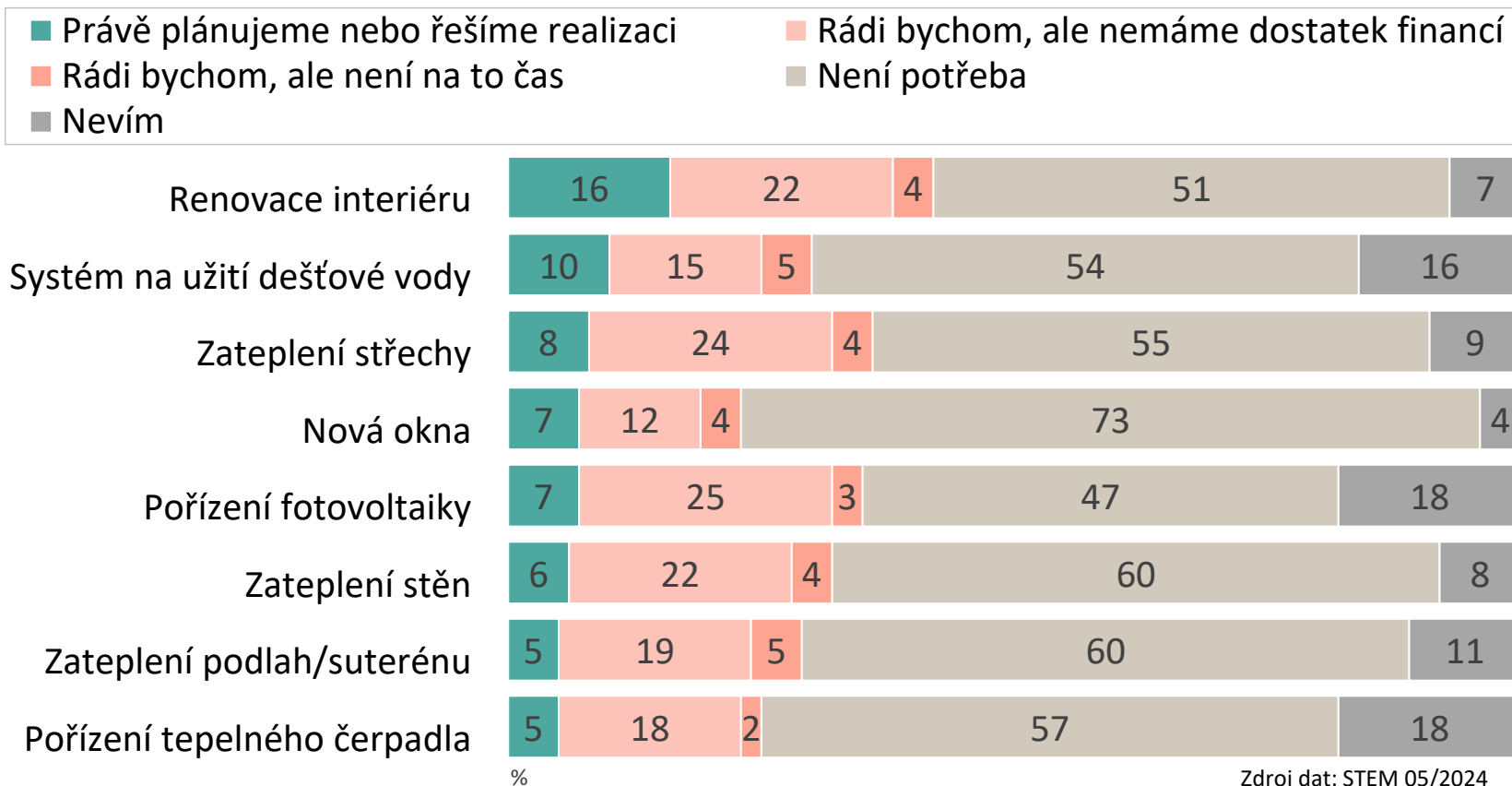
Překážkou pro realizaci jednotlivých opatření je spíše nedostatek financí než nedostatek času.

Renovace interiérů domů jsou nejčastěji v plánu, nebo dokonce realizovány (16 %). Další pětina (22 %) by renovovat chtěla, ale nemá na to finance.

Nedostatek financí je častou překážkou také u zájemců o fotovoltaiku (25 %) či zateplení (22 %).

„Na některé z těchto investic se Vás zeptáme ještě jednou, ovšem tentokrát nás zajímá Vaše zhodnocení současného stavu a výhled do budoucna.“

Zdroj dat: STEM 05/2024

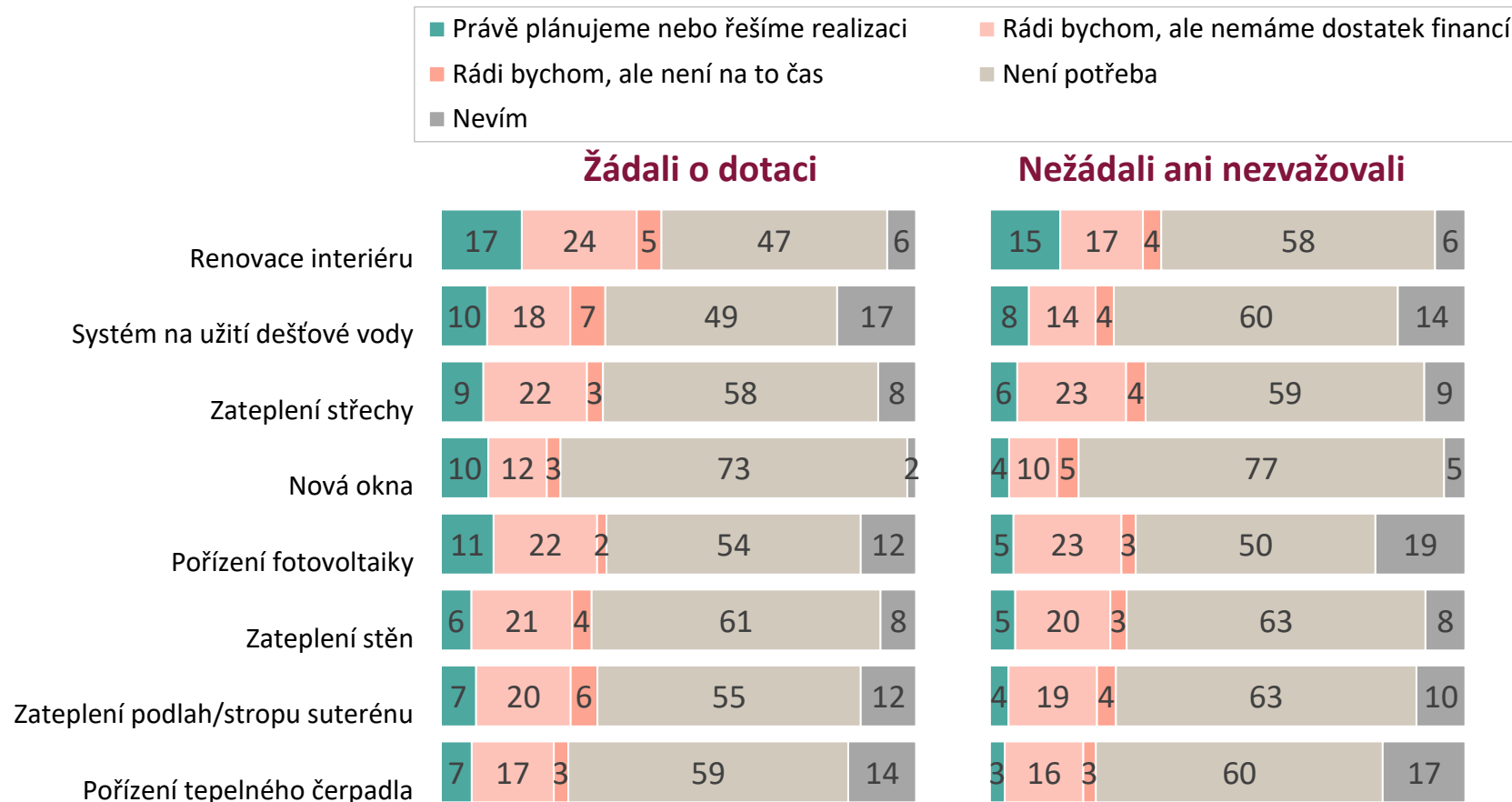
Rodinné domy – výhled do budoucna podle zkušeností s dotacemi

Srovnajme výhled realizací či výměn vybraných částí domu podle (minulé) zkušenosti s dotačními programy.

Napříč možnými opatřeními je stav i hodnocení výhledu podobné, respondenti se zkušeností nicméně o něco častěji uváděli, že dané opatření právě realizují nebo přímo plánují. Významnější (byť stále mírné) odklony byly vidět primárně u dodatečných úsporných opatření, jako je zateplení střechy nebo podlah/stropu, dále pořízení fotovoltaiky nebo tepelného čerpadla.

„Na některé z těchto investic se Vás zeptáme ještě jednou, ovšem tentokrát nás zajímá Vaše zhodnocení současného stavu a výhled do budoucna.“

Zdroj dat: STEM 05/2024

Čtvrtina lidí žijících v rodinných domech investovala do úsporných opatření v posledních 5 letech více než 200 000 Kč. Naopak čtvrtina neinvestovala vůbec.

Dvě třetiny respondentů bylo ochotno/schopno uvést, kolik jejich domácnost investovala do úsporných energetických opatření na rodinném domě, ve kterém bydlí: 29 % neinvestovalo (téměř) nic, 29 % investovalo drobné částky do 80 tisíc korun a okolo 17 % investovalo od 80 tisíc do 200 tisíc korun. Čtvrtina (25 %) investovala více než 200 tisíc korun.

„Uveďte prosím orientačně, kolik prostředků jste jako domácnost investovali do úsporných energetických opatření v nemovitosti, ve které bydlíte, v posledních 5 letech.“

%

Zdroj dat: STEM 05/2024

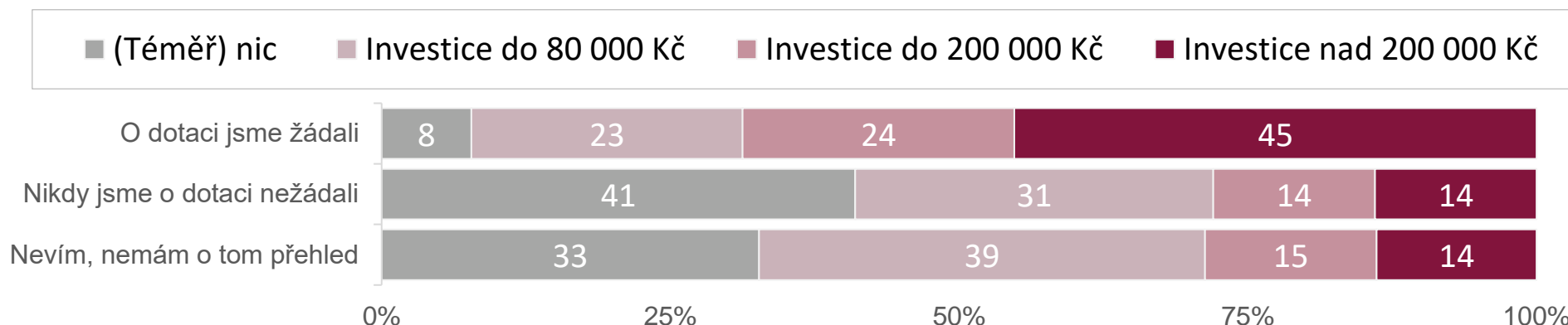
FILTR: Odpovědi zobrazeny pouze za 67 % respondentů, kteří souhlasili se zodpovězením otázky.

Lidé, kteří žádali o dotace na úsporná opatření, provedli výrazně častěji v posledních 5 letech významnější investici do úsporných opatření.

V případě, že domácnost o dotaci požádala, investovala také významně více prostředků, a to i větší částky nad 200 000 Kč (45 %). Domácnosti, které s dotacemi zkušenost nemají (či sami respondenti nemají přehled o tom, jestli nějaké využili) poté investovali méně často, a také v souhrnu menší částky.

„Uvedte prosím orientačně, kolik prostředků jste jako domácnost investovali do úsporných energetických opatření v nemovitosti, ve které bydlíte, v posledních 5 letech.“

Zdroj dat: STEM 05/2024

FILTR: Odpovědi zobrazeny pouze za 67 % respondentů, kteří souhlasili se zodpovězením otázky (Téměř) nic neinvestovali = Investice pod 10 tisíc

V příštích 5 letech plánuje více než polovina respondentů investovat do úsporných energetických opatření.

Co se týče výhledu investic do budoucna: zhruba dvě pětiny (44 %) investovat neplánuje, pětina plánuje investovat do 80 tisíc korun a pětina od 80 tisíc do 200 tisíc korun. Okolo 17 % dotazovaných plánuje investovat více než 200 tisíc korun.

Nicméně při srovnání výhledu a investic z minulosti není pravděpodobné, že by se výhledově investovalo méně. Spíše jsou častěji investované peníze vynaloženy neplánově či na základě aktuální potřeby.

„A kolik přibližně prostředků plánujete jako domácnost investovat do úsporných energetických opatření v nemovitosti, ve které bydlíte, v příštích 5 letech?“

%

Zdroj dat: STEM 05/2024

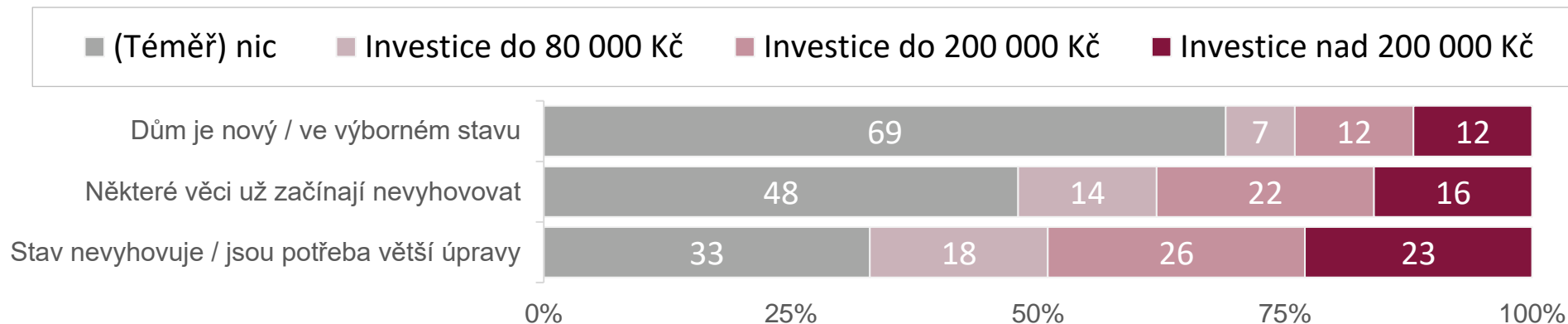
FILTR: Odpovědi zobrazeny pouze za 45 % respondentů, kteří souhlasili se zodpovězením otázky

Plánovaná míra investic roste s tím, jak je stav nemovitosti vnímán jako nevyhovující. Na druhou stranu určitá ochota dále investovat se objevuje i u domácností, kde je dům ve výborném stavu.

Ve srovnání dle vnímaného stavu nemovitosti vidíme, že majitelé rodinných domů spíše neplánují investovat v případě, že je dům nový (v takovém případě se nejspíše s úspornými opatřeními počítalo při výstavbě) nebo v obecně dobrém stavu. U skupiny ne zcela spokojené se stavem nemovitosti je potom asi polovina (48 %). Skupina nespokojená se stavem své nemovitosti je oproti tomu výhledově ochotná investovat, celkem téměř čtvrtina (23 %) by byla pro investice nad 200 000 Kč.

„A kolik přibližně prostředků plánujete jako domácnost investovat do úsporných energetických opatření v nemovitosti, ve které bydlíte, v příštích 5 letech?“

Zdroj dat: STEM 05/2024

FILTR: Odpovědi zobrazeny pouze za 45 % respondentů, kteří souhlasili se zodpovězením otázky (Téměř) nic neinvestovali = Investice pod 10 tisíc

Snížení energetické náročnosti nemovitostí – ochota investovat a potenciál

Bytové domy

Také pro domácnosti v bytových domech jsou nejčastějšími realizovanými úpravami (z těch dotazovaných) výměna oken a renovace interiéru.

Domácnosti v bytových domech jsou na tom ale lépe než ty v rodinných domech se zateplením. Téměř polovina (45 %) lidí ve vlastnickém bydlení uvedla, že žije v domě, kde bylo zateplení realizováno v posledních 10 letech. Naopak významně méně častá než v rodinných domech je v těch bytovkách a panelácích instalace fotovoltaiky a tepelných čerpadel.

Z hlediska výhledu do budoucnosti jsme se lidí z bytových domů neptali na plánované investované částky, ale obecnou ochotu podpořit úsporné investice. Ta je vysoká, úsporné investice podporuje 64 % z nich.

Bariérami pro pořízení dalších opatření jsou nejčastěji nedostatek financí a obava z toho, že se vlastníci na realizaci neshodnou.

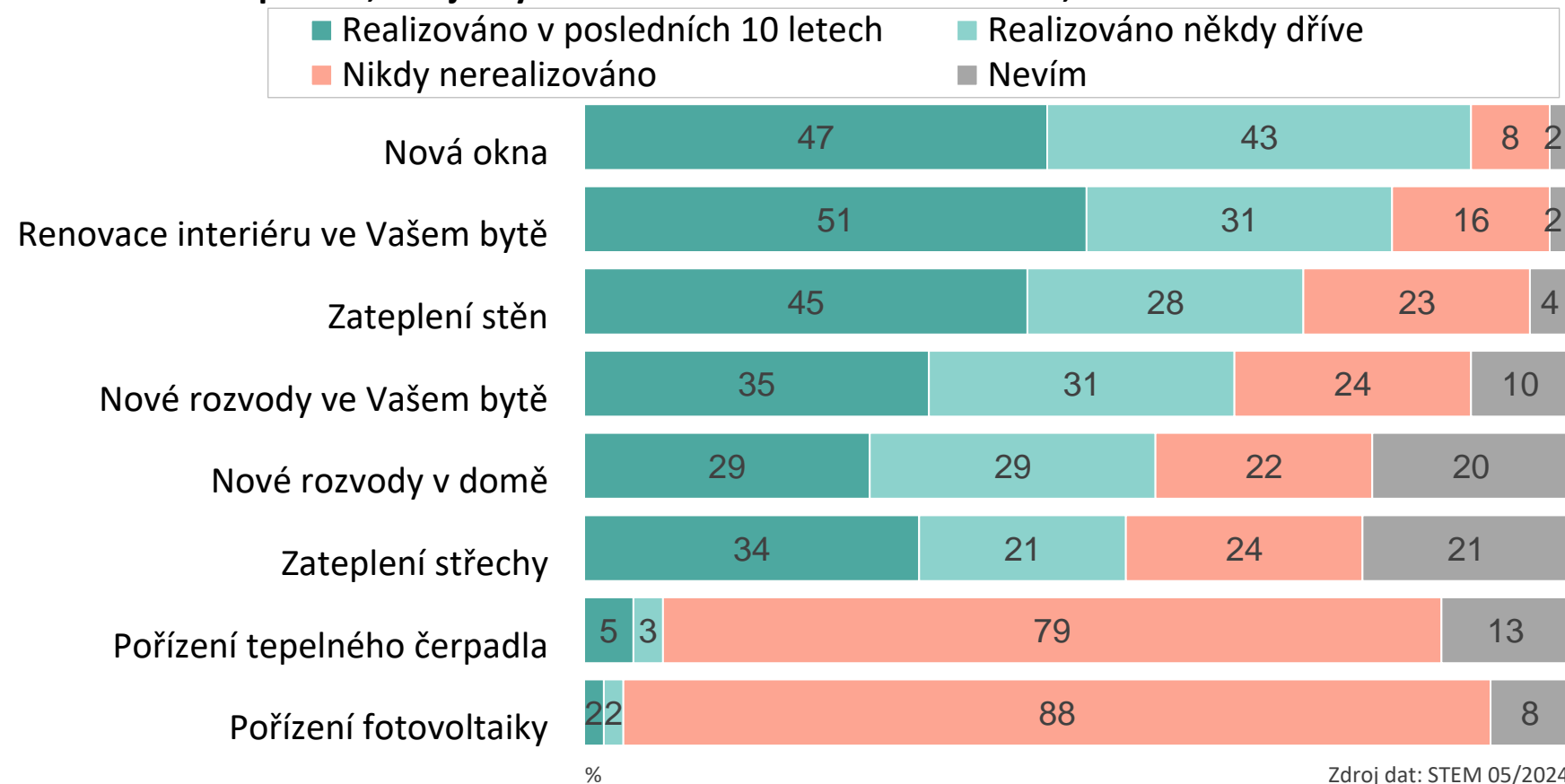
V bytových domech je nejčastějším opatřením výměna oken, renovace interiéru a zateplení. Fotovoltaiky jsou pořád vzácnost.

Nejčastěji majitelé bytů provádějí renovace (82 %), na celém domě pak výměny oken (90 %) a zateplení stěn (73 %). Většina těchto opatření byla realizována v posledních 10 letech.

Naopak, téměř nerealizovaná jsou energeticky úsporná opatření jako je tepelné čerpadlo a fotovoltaika – tato opatření realizovalo v posledních 10 letech jen do 5 % bytových domů.

„Níže vidíte seznam vybraných investic, které je na domě (případně v jednotlivých bytech) možné udělat. Uveďte prosím, zda již byla tato investice u Vás realizována, nebo ne“

Zdroj dat: STEM 05/2024

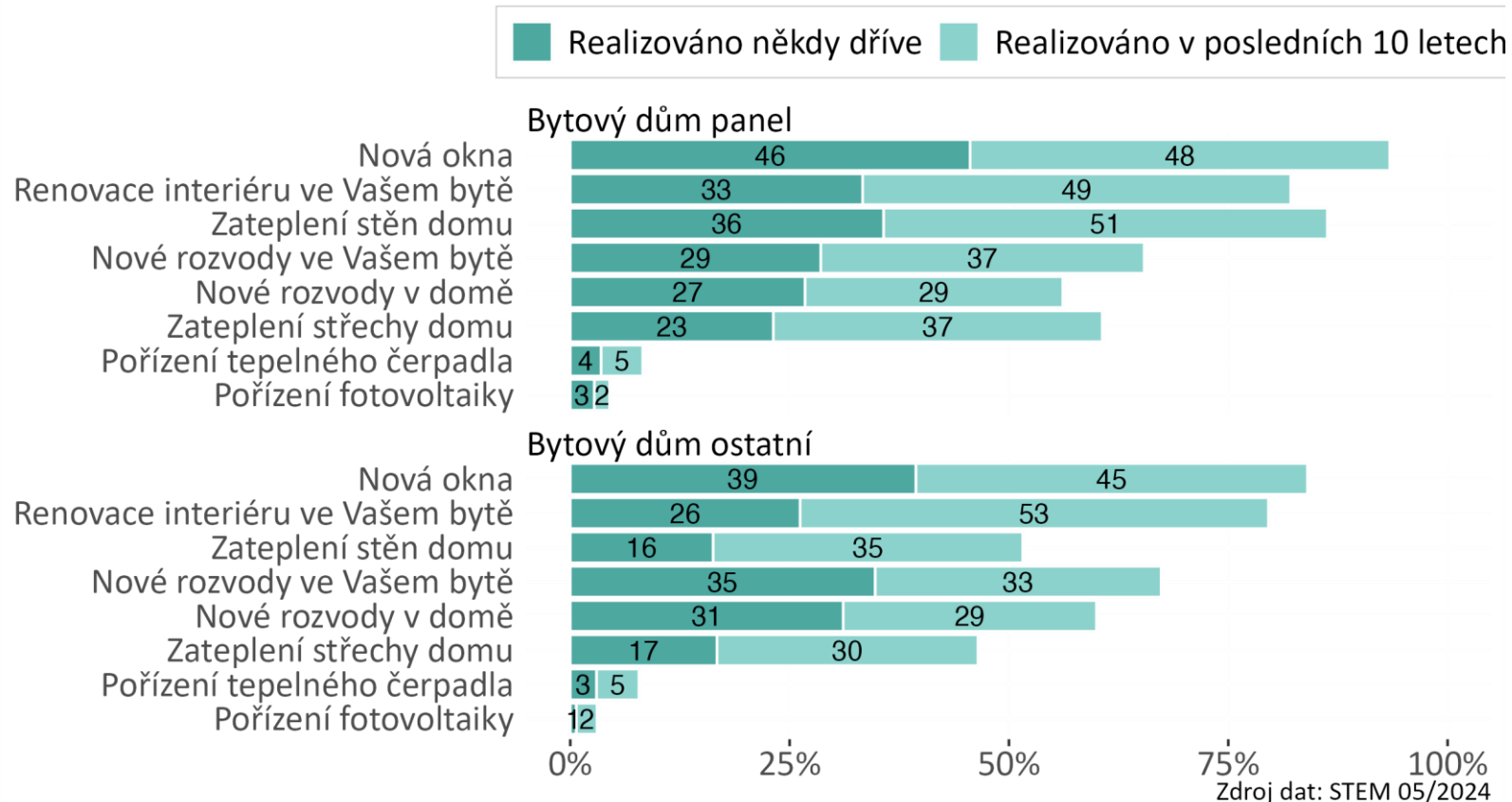
Panelová a ostatní domy se nejvíce liší mírou zateplení stěn.

Zatímco přes 80 % respondentů z panelových domů uvádí, že má dům zateplené stěny, u ostatních domů je to „jen“ asi polovina.

V ostatních opatření nepozorujeme významnější rozdíly v celkovém souhrnu (bylo někdy realizováno), domy panelové ale mají vybraná opatření častěji realizovaná v delším časovém horizontu (než 10 let)

„Níže vidíte seznam vybraných investic, které je na domě (případně v jednotlivých bytech) možné udělat. Uveďte prosím, zda již byla tato investice u Vás realizována, nebo ne“

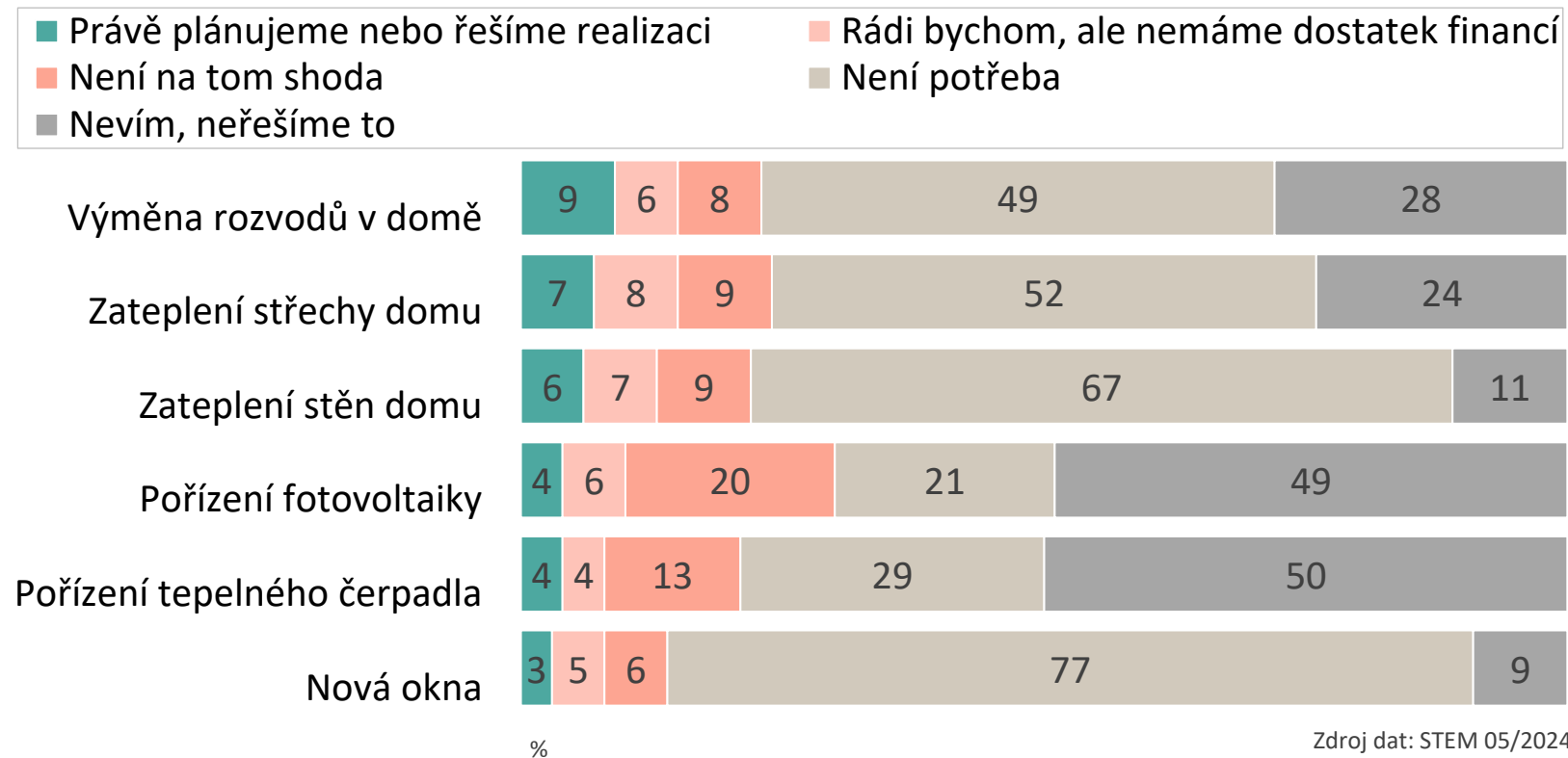
Pořízení fotovoltaiky často brání neshoda na tématu. Pro polovinu respondentů to nicméně zatím není téma.

Oproti rodinným domům je v bytových domech častým problémem neshoda na investici, v případě fotovoltaiky to jako problém označilo 20 % dotázaných.

Zároveň ovšem polovina uvedla, že o tématu nic neví, nebo fotovoltaiku neřeší. Podobně je to také u tepelného čerpadla.

„Na některé z těchto investic se Vás zeptáme ještě jednou, ovšem tentokrát nás zajímá Vaše zhodnocení současného stavu a výhled do budoucna.“

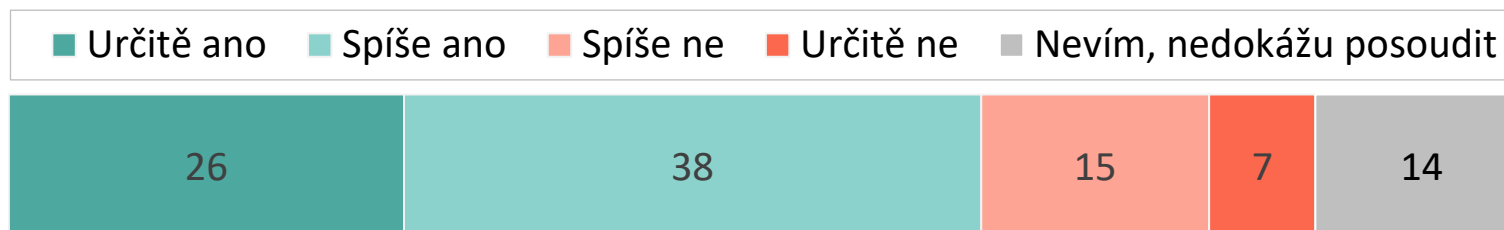

Více než polovina obyvatel bytových domů podporuje investice do snižování energetické náročnosti nemovitosti.

V rámci bytových domů výrazně převažují ti, kdo investice do snižování energetické náročnosti podporují, nad těmi, kdo nikoliv, a to v přibližném poměru 3 : 1

„Podporujete Vy osobně v obecné rovině, aby nějaké takové investice byly ve Vašem domě v příštích 5 letech realizovány, i když to s sebou přináší zvýšené jednorázové náklady?“

%

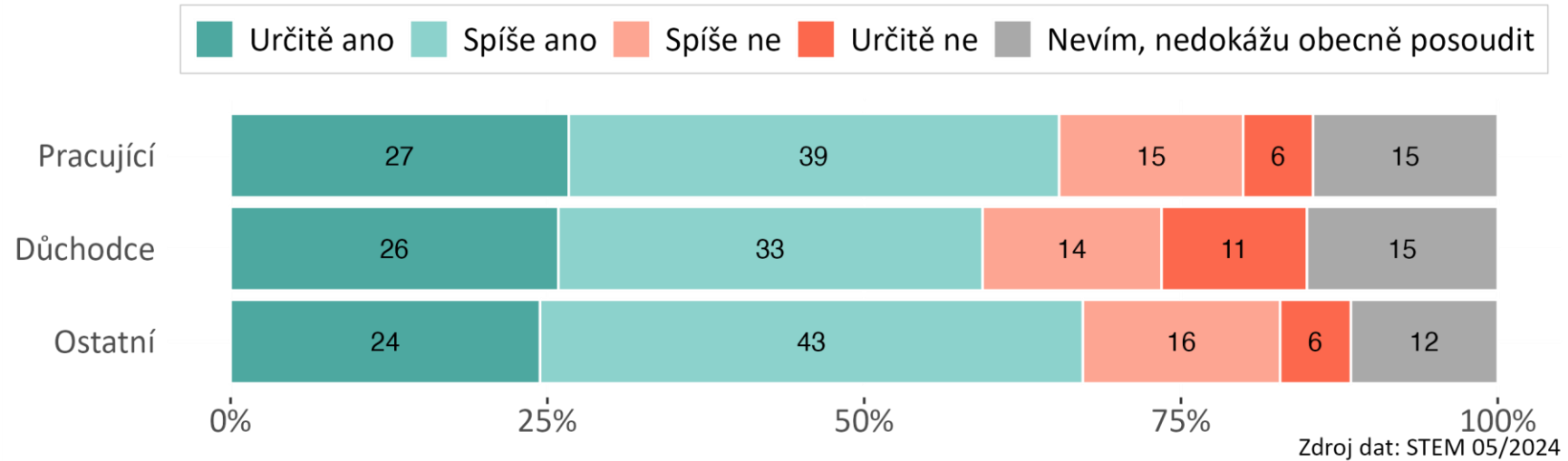
Zdroj dat: STEM 05/2024

Podpora investic v rámci domu příliš nesouvisí se sociálním statusem obyvatel.

V rámci bytových domů nejsou poněkud překvapivě příliš velké rozdíly v podpoře investic do úsporných opatření dle sociálního statusu. Pracující i důchodci podporují investice podobnou měrou.

„Podporujete Vy osobně v obecné rovině, aby nějaké takové investice byly ve Vašem domě v příštích 5 letech realizovány, i když to s sebou přináší zvýšené jednorázové náklady?“

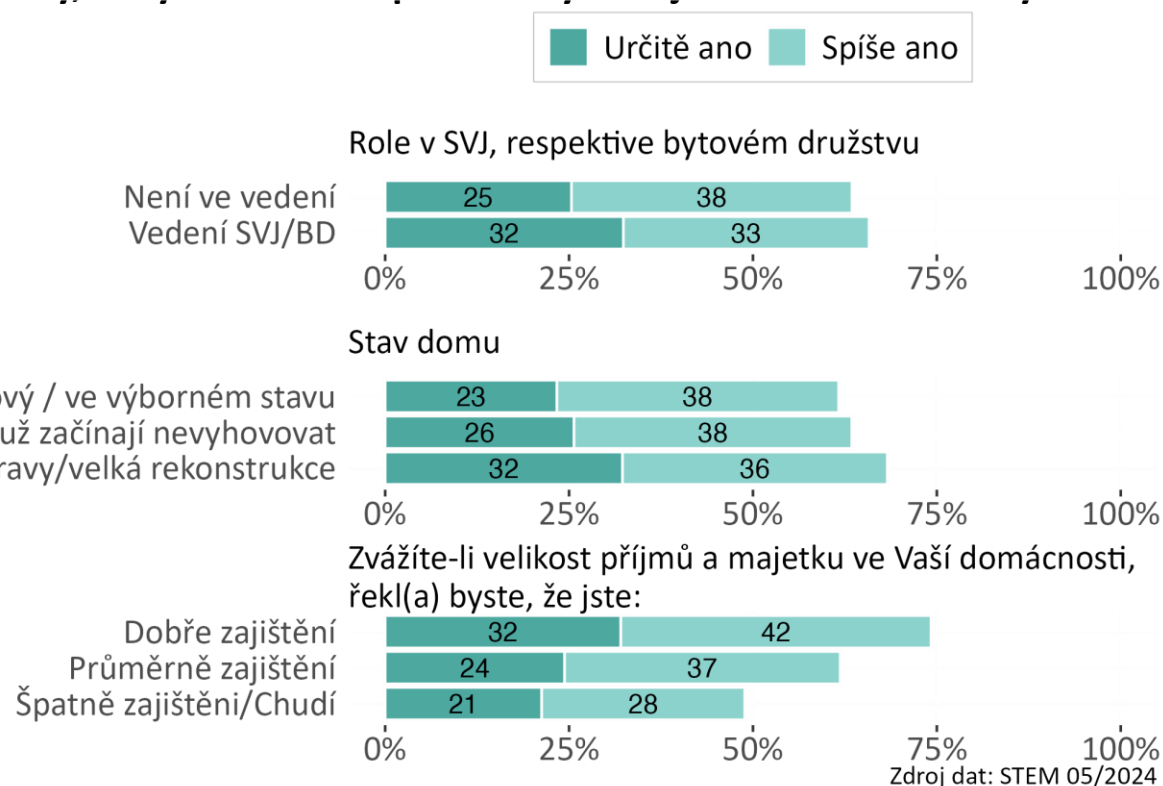
V rámci bytových domů je větší podpora pro investice mezi lidmi ve vedení a mezi lépe zajištěnými. Podporu zvyšuje také to, když lidé vnímají, že stav domu už nevyhovuje.

Oproti rodinným domům je v bytových domech častým problémem neshoda na investici, v případě fotovoltaiky to jako problém označilo 20 % dotázaných.

Zároveň ovšem polovina uvedla, že o tématu nic neví, nebo fotovoltaiku neřeší. Podobně je to také u tepelného čerpadla.

„Podporujete Vy osobně v obecné rovině, aby nějaké takové investice byly ve Vašem domě v příštích 5 letech realizovány, i když to s sebou přináší zvýšené jednorázové náklady?“

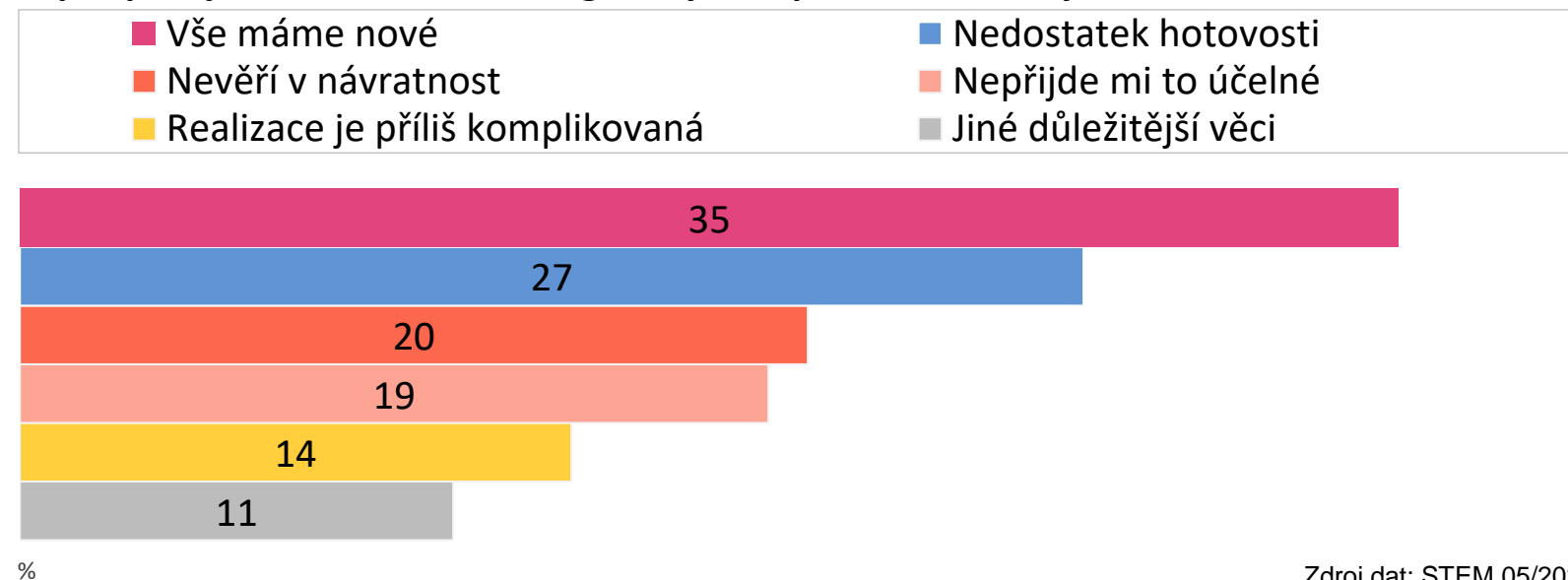

Nejčastějším důvodem nepodpory investic v rámci bytového domu je přesvědčení, že všechno je nové. Následuje nedostatek financí.

Kromě důvodů zobrazených v grafu níže byli další respondenty zmiňované důvody nejčastěji finanční náročnost nové investice (souvisí s nedostatkem hotovosti), a dále obava z administrativní náročnosti a byrokracie spojené s vyřízením dotace. A také obava z nesplnění podmínek dotačního programu.

„Jaké jsou hlavní důvody, proč Vy osobně v obecné rovině (spíše) nepodporujete investice do energetických úspor ve Vašem bytovém domě?“

Zdroj dat: STEM 05/2024

FILTR: Odpovědi zobrazeny pouze za 23 % respondentů, kteří investice do úsporných opatření nepodporují

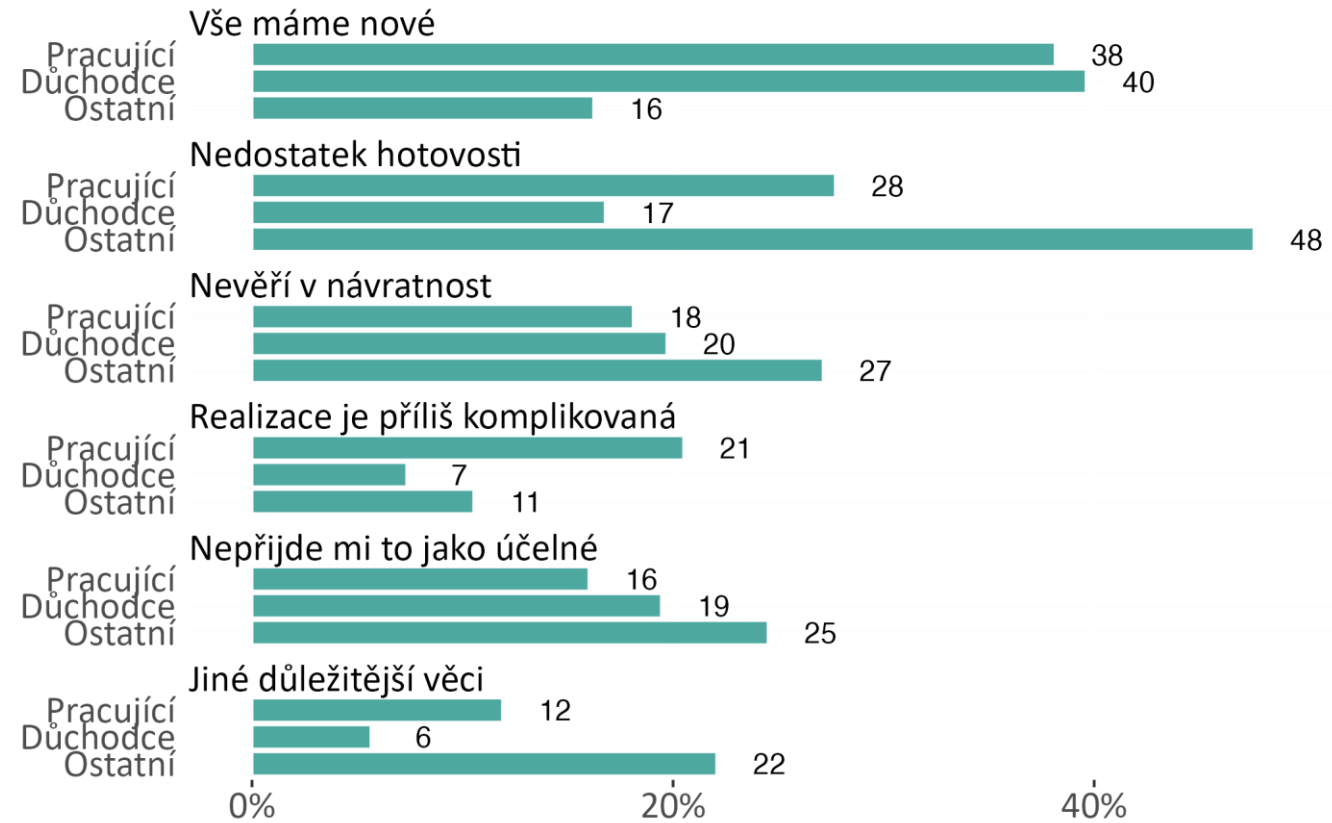
Důvody pro nepodporování úsporných investic se liší dle sociálního statusu.

Nedostatek hotovosti je častěji důvodem nepodpory u pracujících než u důchodců a vůbec nejčastěji jej zmiňují ostatní (neaktivní, na rodičovské dovolené, studenti atp.).

Komplikovanosti realizace takových investic se pak nejčastěji obávají pracující, pravděpodobně v důsledku nedostatku času.

„Jaké jsou hlavní důvody, proč Vy osobně v obecné rovině (spíše) nepodporujete investice do energetických úspor ve Vašem bytovém domě?“

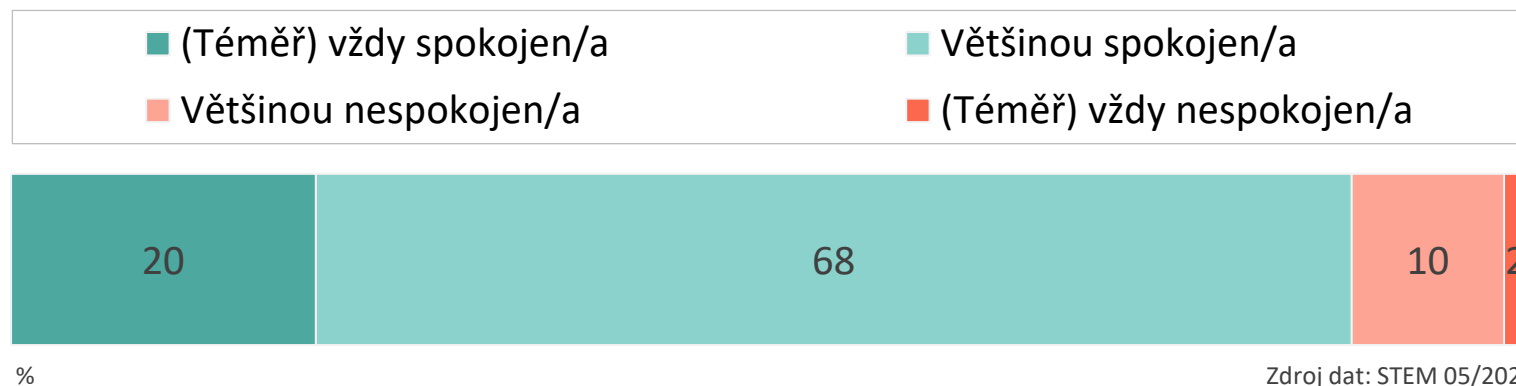
60%
Zdroj dat: STEM 05/2024

Schůze v bytových domech: jasná většina lidí ve vlastnickém bydlení v bytových domech je zpravidla spokojena s rozhodnutími, které ze schůzi vyplývají.

Oproti možnému očekávání probíhají podle hodnocení respondentů schůze vlastníků (SVJ nebo BD) dobře a s vybranými rozhodnutími jsou spokojeni. Třebaže zároveň platí silný pocit nemožnosti se na schůzích shodnout, v zásadě dopadají dobře.

„Řekl/a byste, že jste zpravidla spokojen/a, nebo nespokojen/a s rozhodnutími, která dělá Vaše bytové družstvo/SVJ?“

Respondenti nespokojení s rozhodováním SVJ/družstva jsou ti méně ochotní investovat do úsporných opatření.

Přirozeně jsou investice do snižování energetické náročnosti tématem, které se na schůzích probírá. Lze pozorovat, že respondenti nespokojení s průběhem schůzí jsou o něco méně ochotní investovat do úsporných opatření.

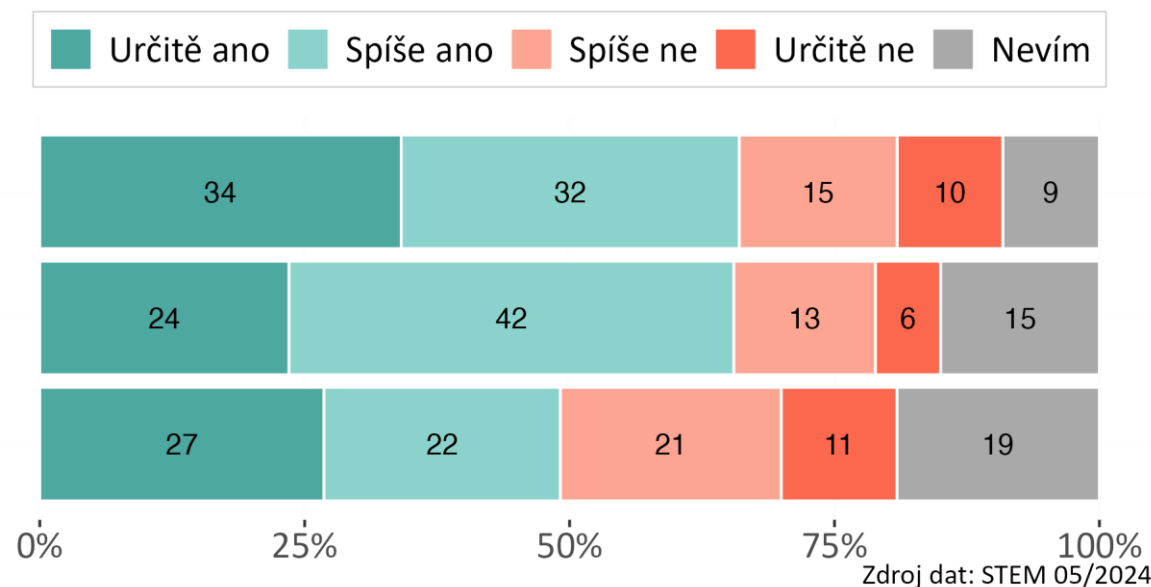
„Podporujete Vy osobně v obecné rovině, aby nějaké takové investice byly ve Vašem domě v příštích 5 letech realizovány, i když to s sebou přináší zvýšené jednorázové náklady?“

„Řekl/a byste, že jste zpravidla spokojen/a, nebo nespokojen/a s rozhodnutími, která dělá Vaše bytové družstvo/SVJ?“

(Téměř) vždy spokojen/a

Většinou spokojen/a

Nespokojen

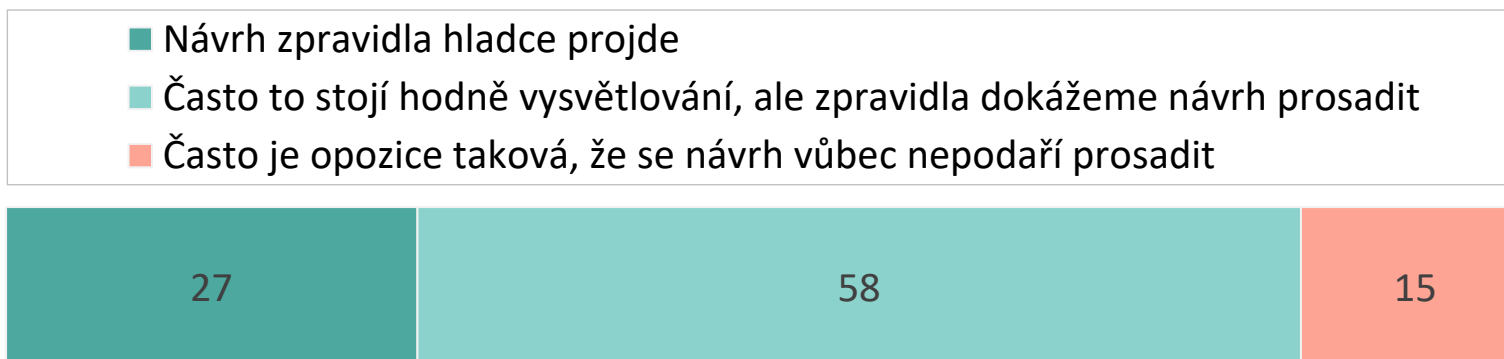

Obecně vzato, vedoucím orgánům domů se zpravidla daří jejich návrhy týkající se domu prosadit.

Lidé působící ve vedení SVJ/BD jsou zpravidla obeznámenější s možnostmi investic a jsou angažovanější v jejich zařizování, mělo tedy smysl podívat se také na názory této podskupiny. Podle odpovědí většiny se zdá, že se jim zpravidla (nakonec) daří své návrhy v rámci domu prosadit.

„Pokud na schůzi Vašeho domu přijdete jako výbor SVJ s nějakým návrhem mimo běžnou rutinní správu domu, jaký je typicky výsledek?“

%

Zdroj dat: STEM 05/2024

Komplexní zateplování v rodinných a bytových domech starších 15 let

Opatření na snižování energetické náročnosti budov jsou nejvíce efektivní, a k největším úsporám dochází v případě, že v rámci budovy (ať již rodinného, nebo bytového domu) fungují v komplexní kombinaci. V případě zateplení je to nutnost kvůli zabránění tepelných úniků. Nicméně, kombinace opatření, třebaže v rámci dotačních programů zohledněná dodatečnou podporou, nezbytně prodražuje celkovou investici, a finální cena může být bariérou při rozhodování.

V této kapitole se díváme na kombinaci zateplení stěn, střechy a nových oken. Zda takto komplexní zateplení proběhlo sledujeme jen u budov starších 15 let. U mladších budov je pravděpodobné, že izolace jsou vyhovující už od výstavby

Významně častěji jsou komplexně zaizolovány bytové domy, konkrétně panelové (76 %).

Komplexní izolace mají nejčastěji panelové bytové domy.

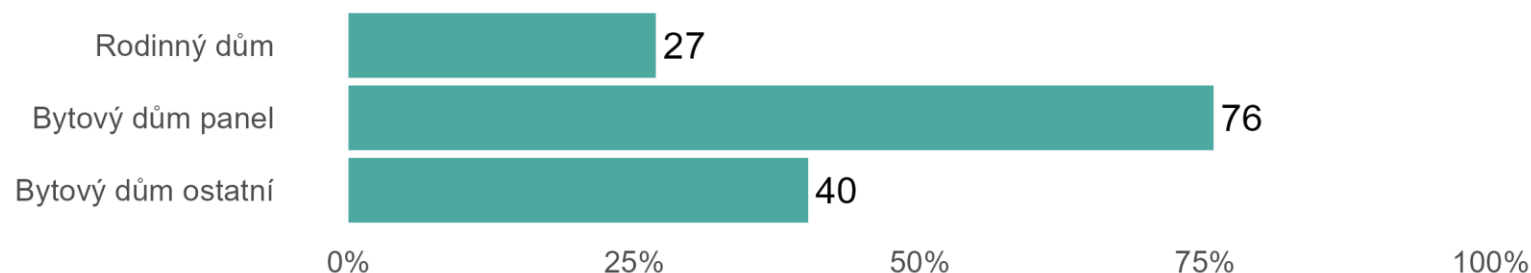
>15 let

Z výše dotazovaných otázek jsme konstruovali otázku na to, jestli je nemovitost „komplexně tepelně izolovaná“. To pro naše účely nutně neznamena realizaci všech možných efektivních opatření, ale souběh toho, že došlo k pořízení nových oken, zateplení stěn a střechy.

Ze všech dotazovaných asi dvě pětiny (43 %) uvedly, že u nich bylo někdy v minulosti provedeno takto definované komplexní zateplení.

Tato situace komplexního zateplení je častější pro domácnosti v bytových domech, a to především v domech panelových, kde v domácnostech s komplexním zateplením žije dokonce 76 % osob.

Podíl z budov starších 15 let, ve kterých byla v minulosti provedena komplexní izolace (okna, stěny, střecha)

Zdroj dat: STEM 05/2024

U rodinných domů vede v realizaci komplexního zateplení kraj Hl. m. Praha. Nejnižší míru komplexního zateplení mají naopak Královéhradecký a Karlovarský kraj.

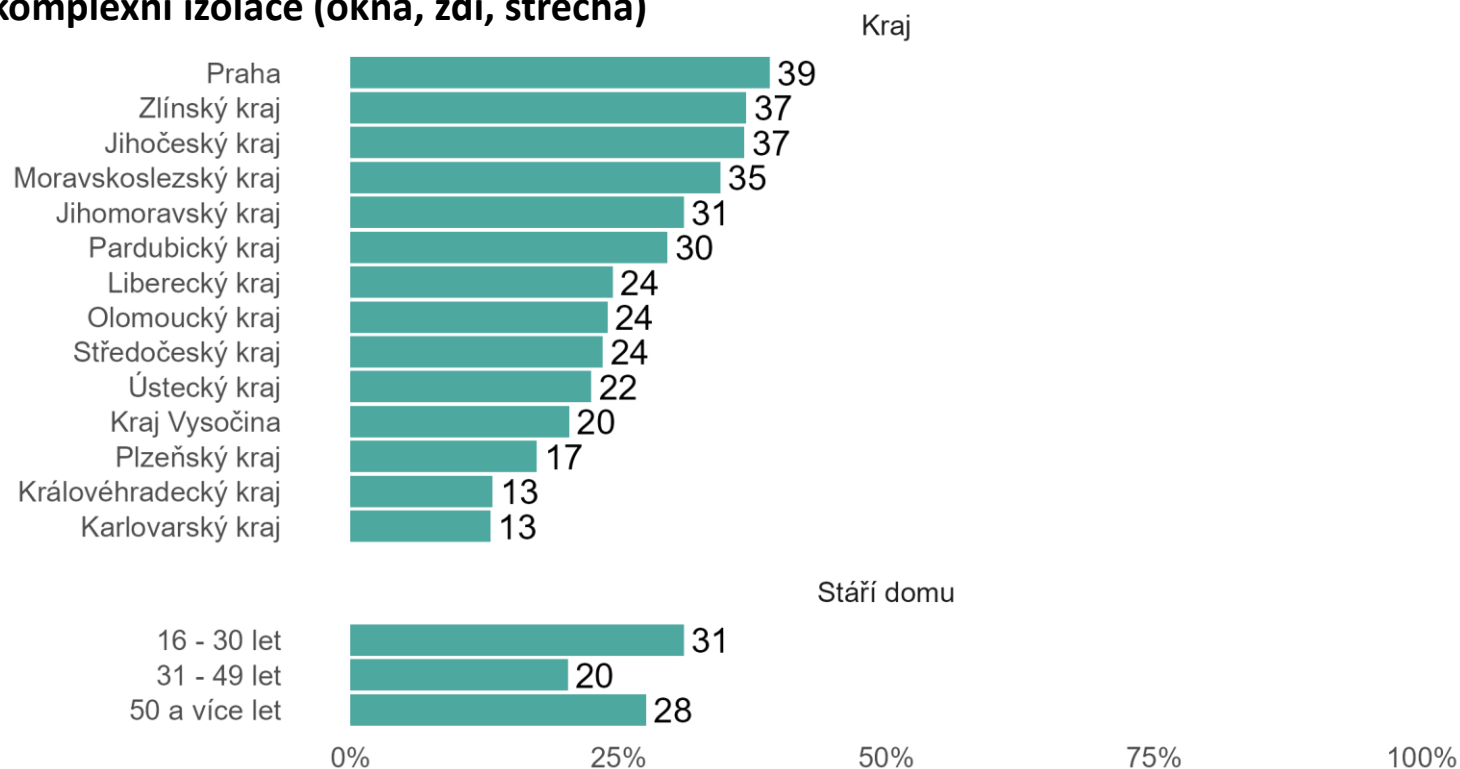

>15 let

Rozdíly mezi kraji jsou poměrně velké: v Královéhradeckém a Karlovarském kraji jen 13 % obyvatel vlastnických domácností v rodinných domech žije v komplexně zateplených domovech, zatímco v Praze je to 39 %.

Není jasné, čím jsou tyto rozdíly dány. Může jít o celkové stáří domovního fondu, případně vhodnost typu výstavby v různých krajích pro zateplení. Spíše jde ale o podnět pro další zkoumání. V každém případě jsou rozdíly mezi kraji spíše indikativní.

Podíl rodinných domů starších 15 let, ve kterých byla provedena komplexní izolace (okna, zdi, střecha)

Zdroj dat: STEM 05/2024

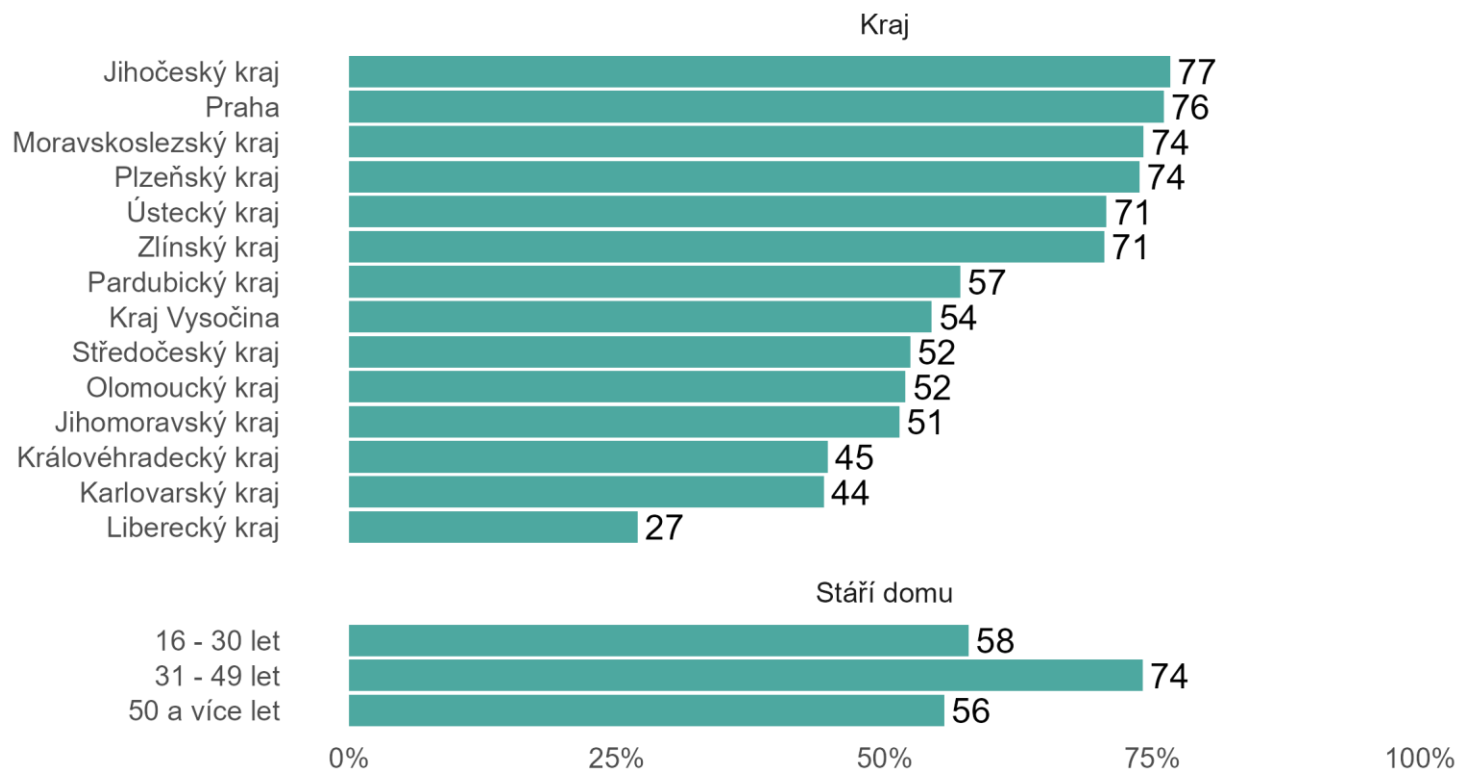
Také u bytových domů se významně liší podíl domácností s komplexním zateplením dle kraje.

V některých krajích jsou až tři čtvrtiny osob ve vlastnickém bydlení, které bydlí v komplexně zateplených nemovitostech. V některých krajích je to naopak méně než polovina.

Nejčastější je komplexní zateplení v domech se stářím 31 až 49 let, což je skupina, do které spadá velká část panelových domů, které jsou zateplovány častěji než ostatní bytové domy.

Podíl bytových domů, ve kterých byla v posledních 10 letech provedena komplexní izolace (okna, zdi, střecha)

Zdroj dat: STEM 05/2024

Komplexní zateplení mělo preventivní vliv proti nárůstu cen energií

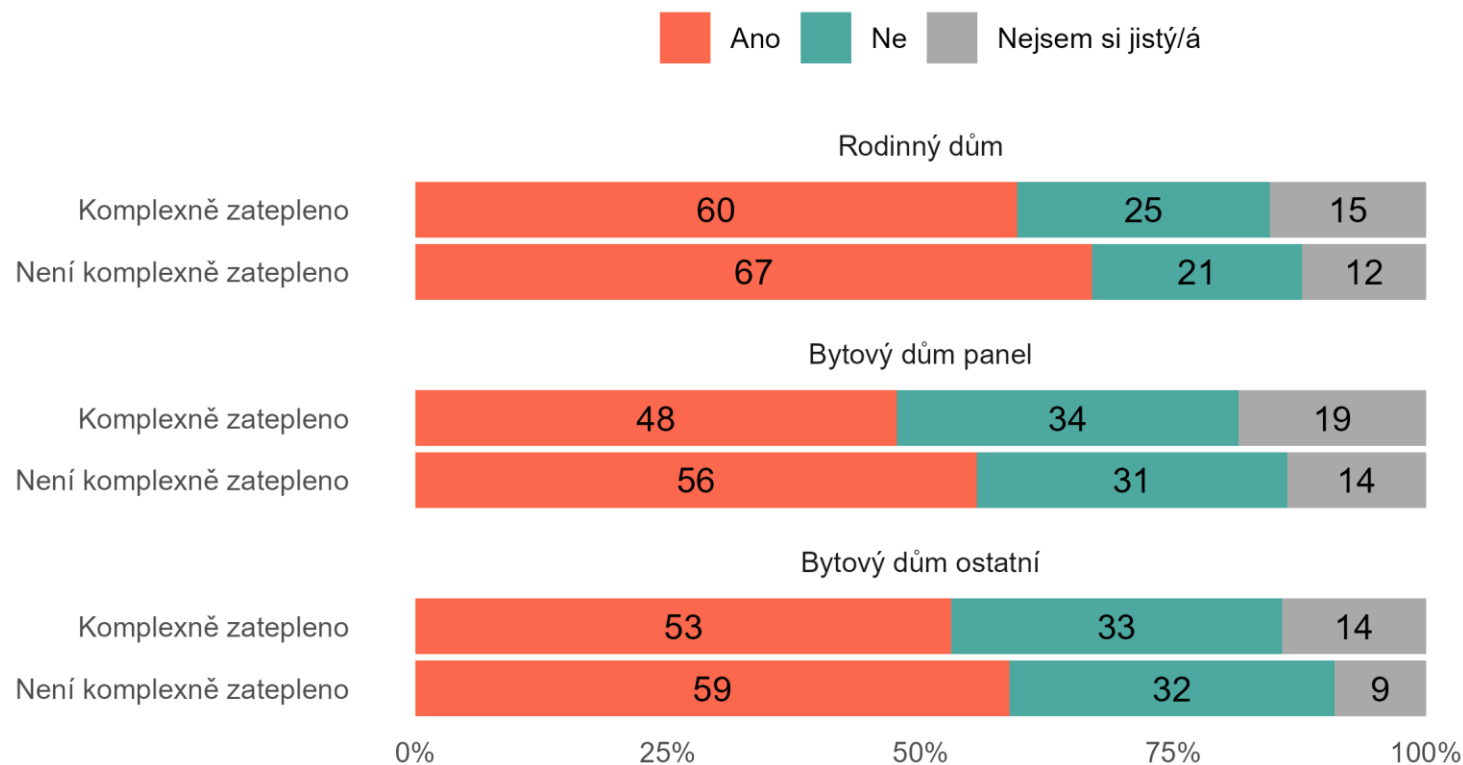

>15 let

Nezávisle na typu nemovitosti docházelo u domácností, které nemají komplexní zateplení, častěji ke skokovému zdražení energií v souvislosti s energetickou krizí.

Kombinace úsporných opatření tedy přispívá k větší energetické stabilitě domácnosti.

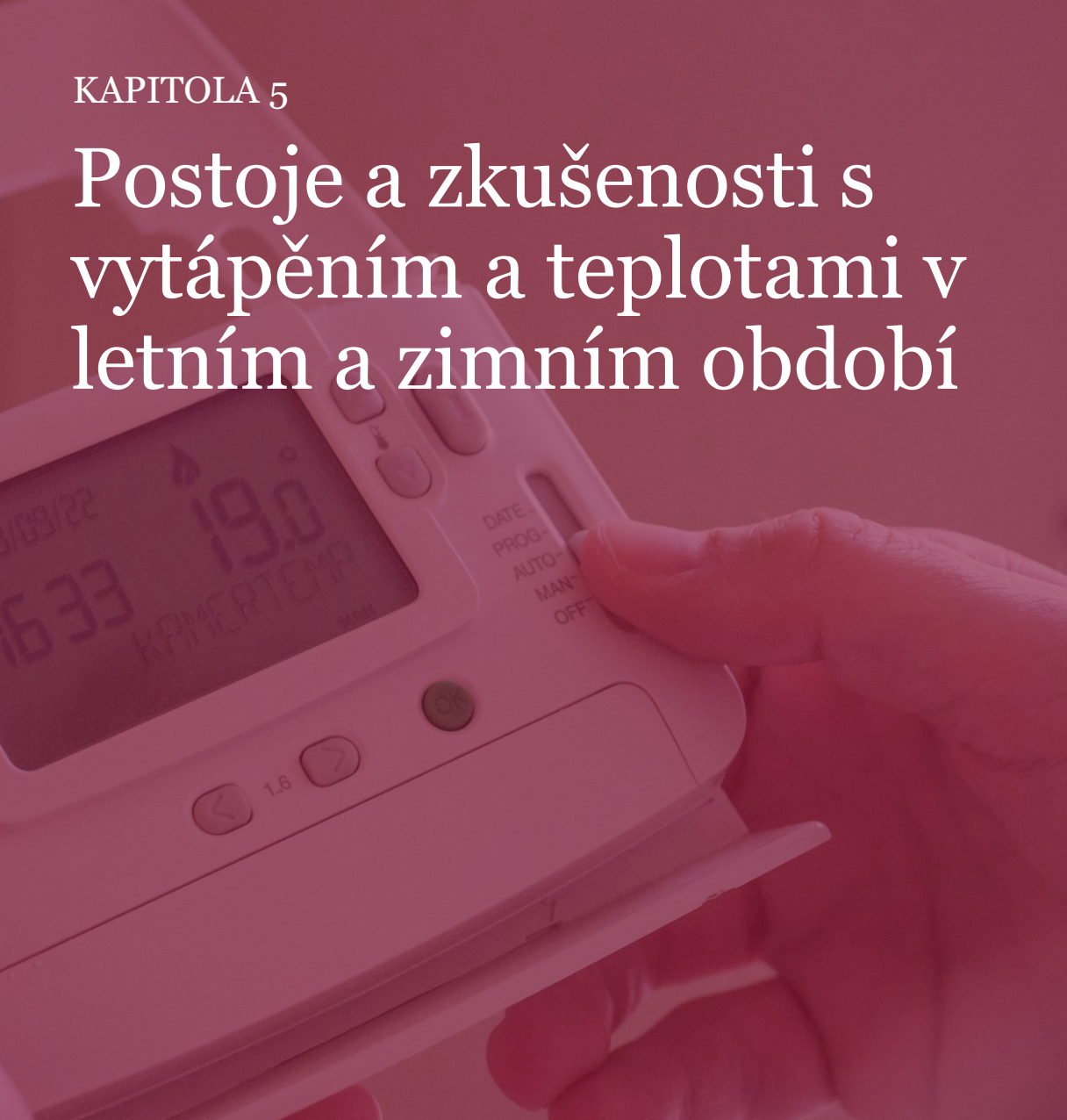
Zaznamenal/a jste ve Vaší domácnosti někdy v uplynulých třech letech skokový nárůst cen energií?

Poznámka: Otázce skokového nárůstu cen energií se podrobněji věnujeme v kapitole 6.

Zdroj dat: STEM 05/2024

Postoje a zkušenosti s vytápěním a teplotami v letním a zimním období

Kolem poloviny (52 %) Čechů žijících ve vlastnickém bydlení vytápí v zimě svůj domov po většinu času.

Míra vytápění se velmi liší dle typu nemovitosti. Zatímco odpověď, že během zimy „netopí každý den, ale jen občas si přitápí“, zvolilo 4 % osob v rodinných domech, v panelových domech to bylo 33 %.

V zimě byla průměrná udržovaná teplota v obývacím pokoji v době, kdy jsou lidé doma, 21,5 °C. Když jsou mimo domov, tak 19 °C. V ložnici během spánku také 19 °C

V letním období dochází až u 16 % osob často k překročení únosných teplot.

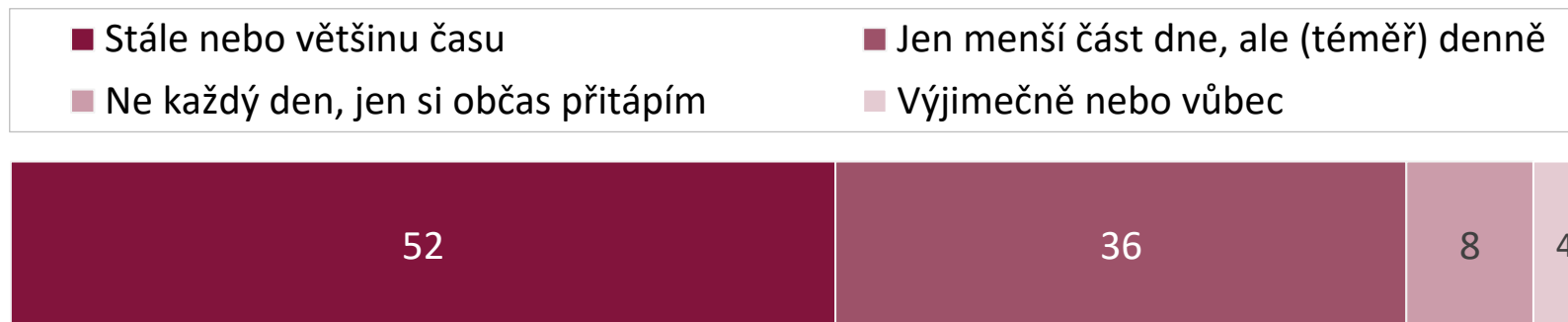
Celkově pak pro zimní období uvedlo 14 %, že byli nespokojeni s teplotou (7 % příliš zima, 5 % někdy příliš zima, někdy příliš teplo a 2 % příliš teplo). Během léta pak bylo s teplotami nespokojeno dokonce 34 % respondentů (pro 27 % bylo důvodem „příliš horko“).

Asi polovina respondentů topí během zimního období většinu času.

Zhruba polovina (52 %) respondentů topí během zimního období stále nebo většinu času. Téměř denně topí 36 %. Jen občas si přitápí 8 % a pouze 4 % netopí vůbec, nebo jen výjimečně.

„Různí lidé bydlí v odlišně zateplených budovách a mají jiné požadavky na pokojovou teplotu. To ovlivňuje, jak vytápějí. Jak to máte Vy? Jak často doma během zimního období topíte?“

%

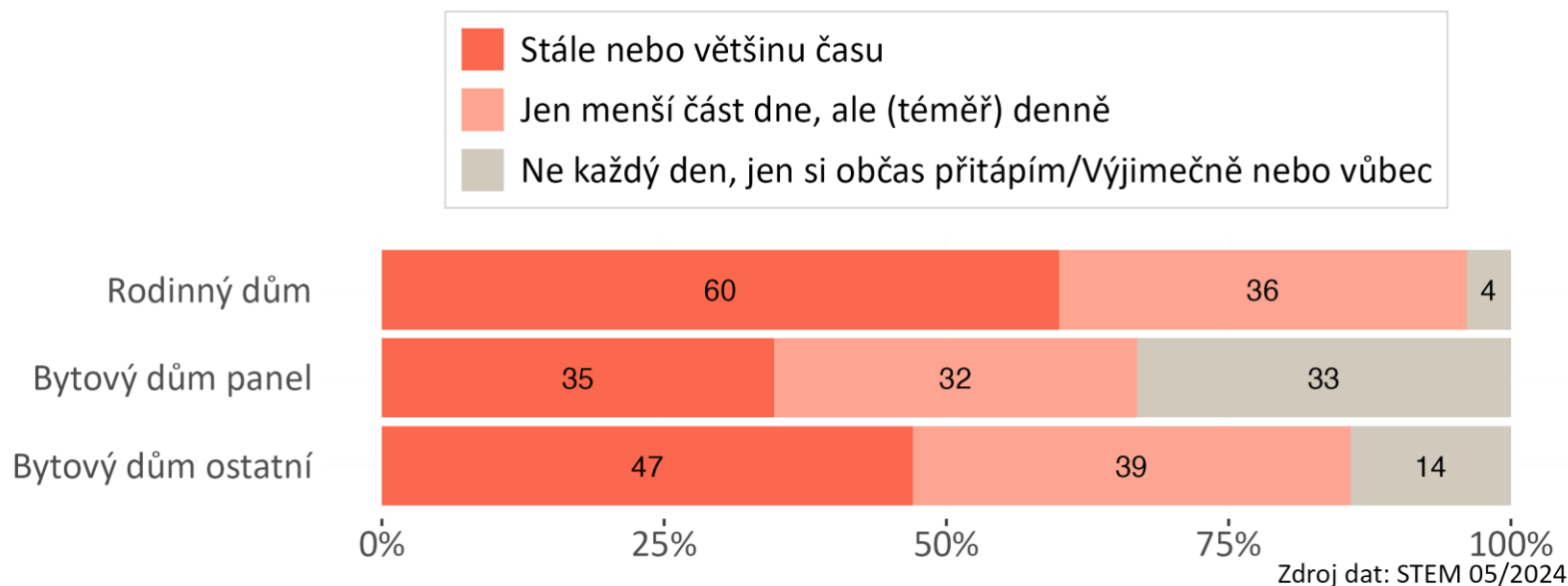
Zdroj dat: STEM 05/2024

Obyvatelé panelových domů jsou nuceni topit výrazně méně často. Celá třetina jich během zimy netopí denně.

Tento jev může být způsobený tím, že panelové domy jsou dnes častěji zateplené, a tedy mají větší tepelnou efektivitu než ostatní nemovitosti.

„Různí lidé bydlí v odlišně zateplených budovách a mají jiné požadavky na pokojovou teplotu. To ovlivňuje, jak vytápějí. Jak to máte Vy? Jak často doma během zimního období topíte?“

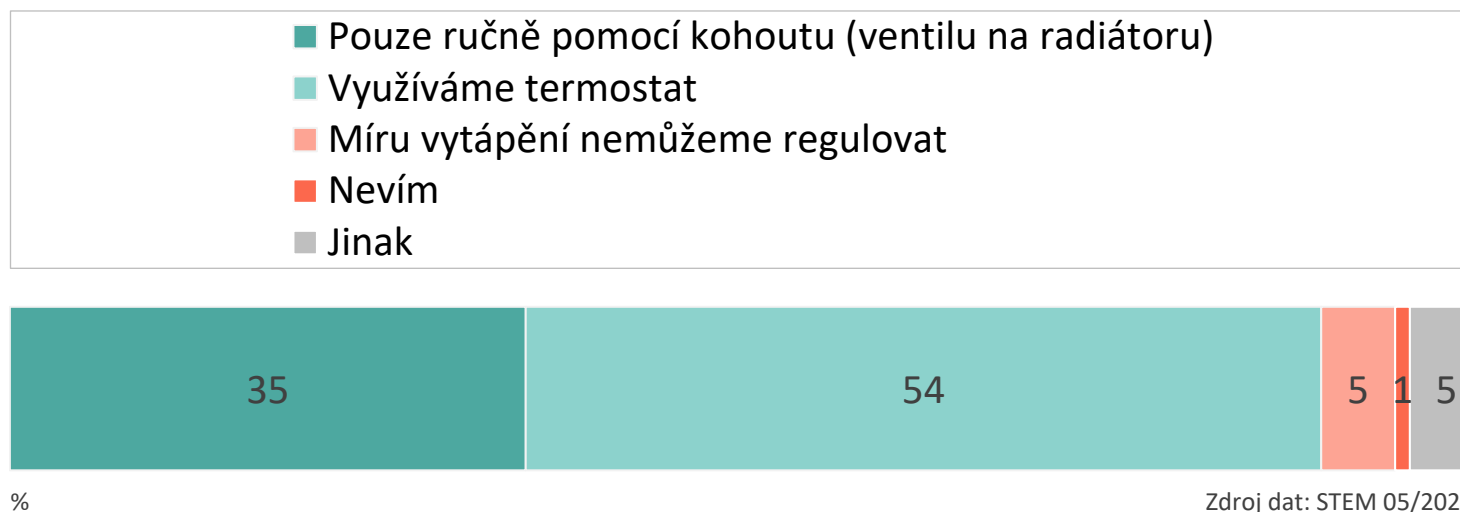

Téměř devadesát procent respondentů reguluje míru vytápění svého obydlí.

Míru vytápění reguluje ručně pomocí kohoutku (ventilu na radiátoru) 35 % respondentů. Asi polovina (54 %) využívá pro regulaci termostat. 5 % respondentů vytápění regulovat nemůže a 1 % neví, jak či zda je u nich v domácnosti teplota aktivně regulována. Zbývajících 5 % reguluje jiným způsobem.

„Jak teplotu doma regulujete?“

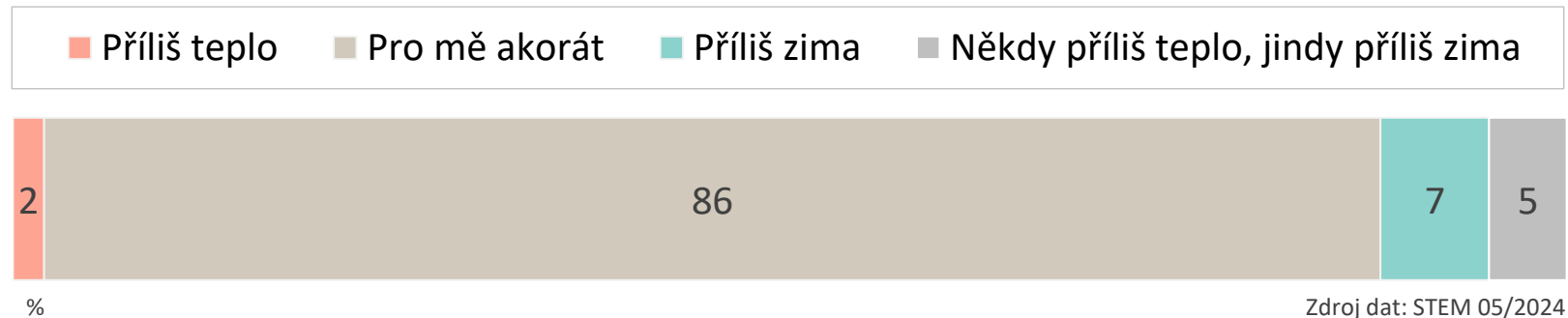
Poznámka: Z těch, kdo využívají termostat, uvedlo 13 %, že jde o termostat ovládaný na dálku (pomocí aplikace), zbývajících 87 % používá termostat, který lze ovládat pouze fyzicky na místě.

Většina respondentů byla tuto zimu celkově spokojena s teplotním standardem u nich doma.

86 % respondentů bylo tuto zimu celkově spokojeno s teplotním standardem u nich doma (uvedlo, že u nich bylo „tak akorát“). U 2 % bylo doma příliš teplo. Naopak u 7 % byla příliš zima. Zbývajících 5 % uvádí, že u nich bylo někdy příliš teplo, jindy příliš zima.

„Celkově vzato, jak jste byl/a Vy osobně tuto zimu spokojen/a s teplotou ve Vaší domácnosti?“

Během poslední zimy měli Češi doma v průměru 21.5 stupně, v ložnicích během noci 19 stupňů.

Průměrná teplota u lidí doma v obývacím pokoji byla během minulé zimy 21.5 stupně. U naprosté většiny (95%) se rozpětí teploty pohybovalo mezi 18 a 25 stupni. Když jsou lidé mimo domov (typicky v práci), nechávají teplotu domu klesnout v průměru na 19 stupňů. Během noci byly teploty v ložnicích respondentů v průměru také okolo 19 stupňů, ovšem s větším rozpětím, než jaké je u denních teplot v obývacím pokoji (95% rozpětí 12 až 23 stupňů). Graf níže pomocí boxplotů ukazuje, jak se liší rozložení odpovědi v závislosti na tom, jak jistí jsou si respondenti přesností své výpovědi.

Uveďte prosím, jakou jste měl/a tuto zimu (2023/2024) typicky přes den teplotu (°C) v obývacím pokoji nebo místnosti, kde pobýváte nejčastěji / (resp. v ložnici po dobu spánku)?

Zdroj dat: STEM 05/2024

Teplota v domácnosti – rodinné domy

Průměrná teplota v obývacím pokoji byla v rodinných domech během minulé zimy 21.5 stupně v době, kdy byli lidé doma (U naprosté většiny (95%) se rozpětí teploty pohybovalo mezi 18 a 25 stupni). Když jsou lidé mimo domov (typicky v práci), nechávají teplotu domu klesnout v průměru na 19 stupňů. Během noci byly teploty v ložnicích respondentů v průměru také okolo 19 stupňů, ovšem s větším rozpětím, než jaké je u denních teplot v obývacím pokoji (95% rozpětí 12 až 24 stupňů). Graf níže ukazuje, jak se liší rozložení odpovědi v závislosti na tom, jak jistí jsou si respondenti přesností své výpovědi.

Uveďte prosím, jakou jste měl/a tuto zimu (2023/2024) typicky přes den teplotu (°C) v obývacím pokoji nebo místnosti, kde pobýváte nejčastěji / (resp. v ložnici po dobu spánku)? Rodinné domy

Zdroj dat: STEM 05/2024

Teplota v domácnosti – bytové domy

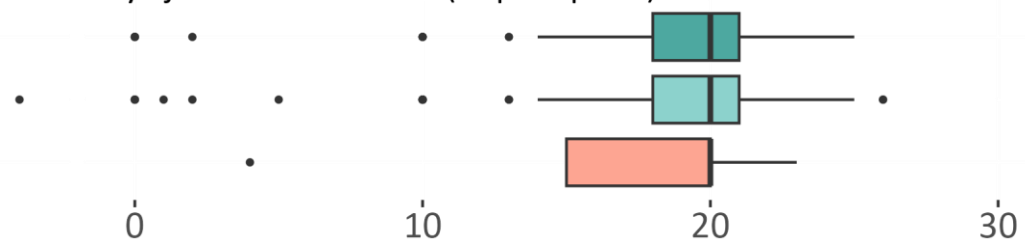
Obyvatelé bytových domů vytápěli v podstatě identicky jako obyvatelé domů rodinných. Během dne měli v obývacím pokoji v průměru 21.5 stupňů (rozpětím 18 až 25). Když nebyli doma, nechávali termostat v průměru na 19 stupních (rozpětí 11 až 24). A nakonec v noci topili na 19 stupňů, s rozpětím 12 až 23 stupňů pro 95 % všech odpovídajících.

Uveďte prosím, jakou jste měl/a tuto zimu (2023/2024) typicky přes den teplotu (°C) v obývacím pokoji nebo místnosti, kde pobýváte nejčastěji / (resp. v ložnici po dobu spánku)? Bytové domy

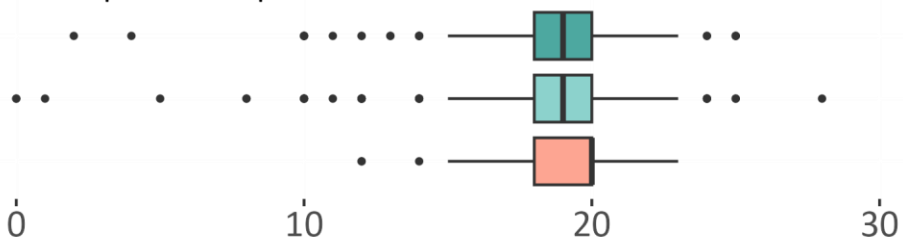
Když jste byli doma

Když jste mimo domov (např. v práci)

V ložnici po dobu spánku

Odhadovaná teplota

Jak přesné si myslíte, že byly Vaše odpovědi?

- Přesné
- Přibližné
- Jen jsem hádal/a, mohlo to být dost mimo

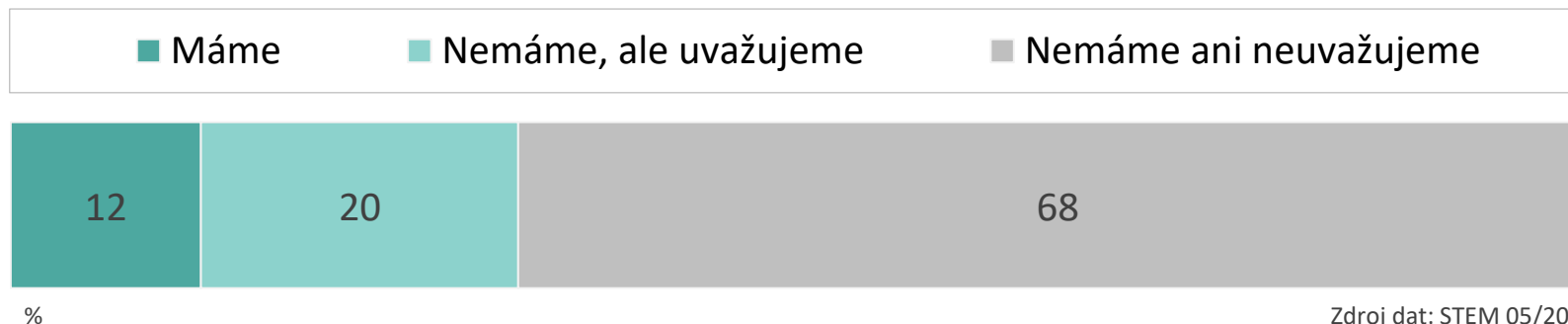
Zdroj dat: STEM 05/2024

Přibližně třetina respondentů reguluje teplotu doma pomocí klimatizace.

12 % respondentů má doma klimatizaci, další pětina (20 %) uvažuje o jejím pořízení. Naopak 68 % klimatizaci nemá a ani nad její koupí neuvažuje.

„Máte ve Vaší domácnosti klimatizaci (přístroj, který snižuje teplotu v místnosti), případně uvažujete o jejím pořízení?“

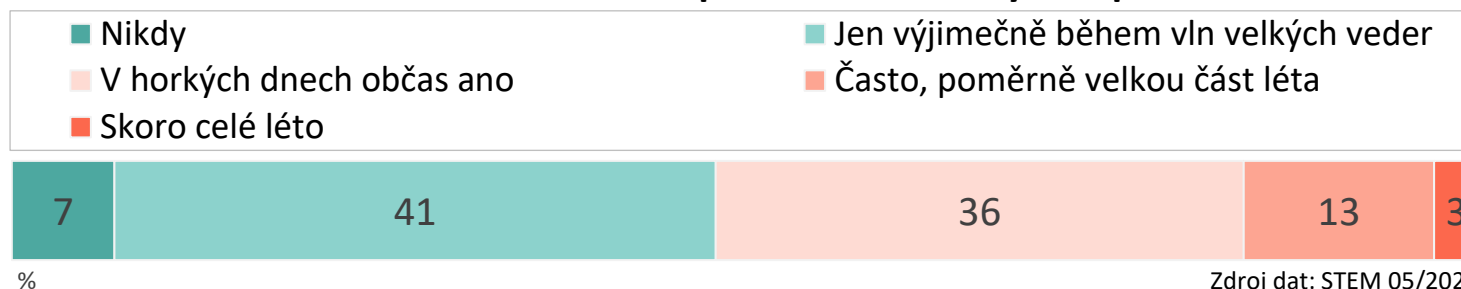
16 % uvedlo, že u nich doma často nebo velmi často dochází k překročení únosných teplot.

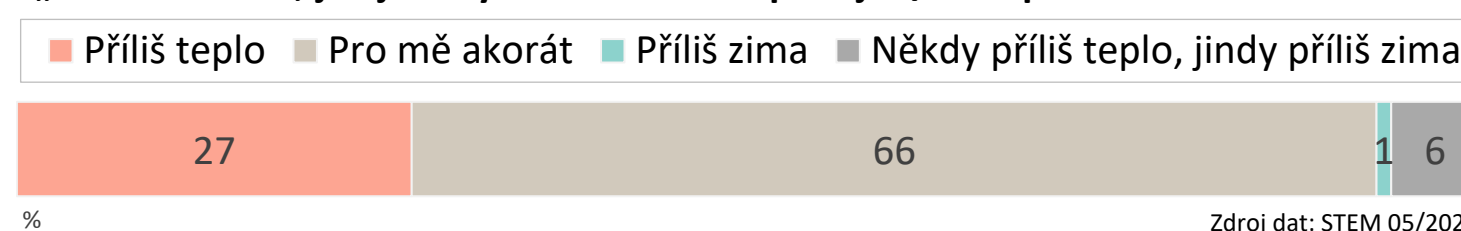
Často (poměrně velkou část léta) nebo dokonce skoro celé léto dochází v létě k překročení únosných teplot u 16 % respondentů. Naopak 7 % uvedlo, že jim v létě příliš teplo nebylo „nikdy“.

Celkem 27 % respondentů uvedlo, že jim bylo v létě celkově vzato příliš teplo. Letní teploty „tak akorát“ popisuje 66 %, oproti 86 % v zimě. Jakkoliv je tedy zimy obdobím spojeným s vysokými náklady za udržování požadované teploty, teplotní diskomfort doma zažívají lidé častěji v létě.

„Jak často u Vás doma v létě dochází k překročení únosných teplot?“

„Celkově vzato, jak jste Vy osobně v létě spokojen/a s teplotou u Vás doma?“

Reflexe energetické krize

V posledních třech letech došlo ke skokovému zdražení energií u tří pětín dotazovaných Čechů bydlících ve vlastnickém bydlení. Častěji v rodinných domech (65 %) než v bytových (52 %).

Na dvě třetiny (66 %) dbalo tuto zimu více na šetření energiemi než tomu bylo v zimách před energetickou krizí, nejčastěji snížením teploty (52 %), hlídání času vytápění (46 %) a vytápěním pouze některých místností (42 %).

U více než poloviny (54 %) došlo dle jejich vnímání ke snížení životního standardu. Častěji v rodinných domech než v bytových. Přitom nejčastěji se jednalo o důchodce.

V posledních třech letech pobírala nebo stále pobírá příspěvek na bydlení desetina (9 %) Čechů žijících ve vlastnickém bydlení. Důvodem pro pobírání příspěvku byla pro dvě pětiny (43 %) z nich energetická krize.

Téměř tři desetiny (27 %) pociťovaly letošní zimu větší stres a obavy z nedoplatků za energie než tomu bylo v zimách před krizí.

Třem pětinaám lidí v uplynulých třech letech skokově zdražily energie.

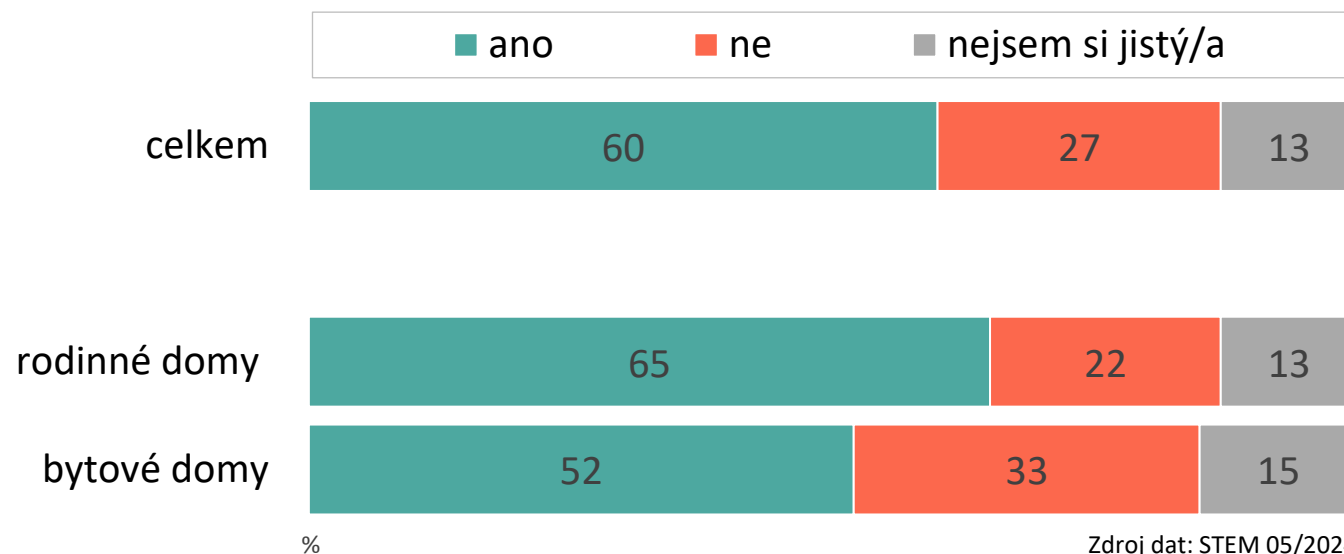

Skokový nárůst cen energií pozorovalo v uplynulých třech letech 52 % lidí ve vlastnickém bydlení v bytových domech a dokonce 65 % v rodinných domech.

Častěji takto referovali lidé z nemovitostí v menších obcích (do 5 tis. obyvatel), kde častěji není možnost centrálního vytápění a rodinné domy zcela převažují.

Skokové zdražení také častěji reportovali lidé hůře materiálně zajištění, pro které může být i menší zdražení dramatické z hlediska dopadů na rozpočet.

„Došlo pro Vaši domácnost někdy v uplynulých třech letech ke skokovému nárůstu cen energií? “

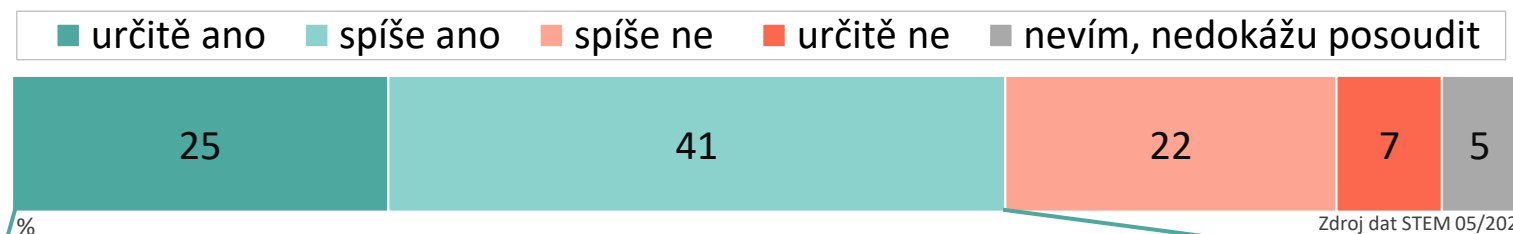
Většina respondentů letošní zimu s energiemi šetřila.

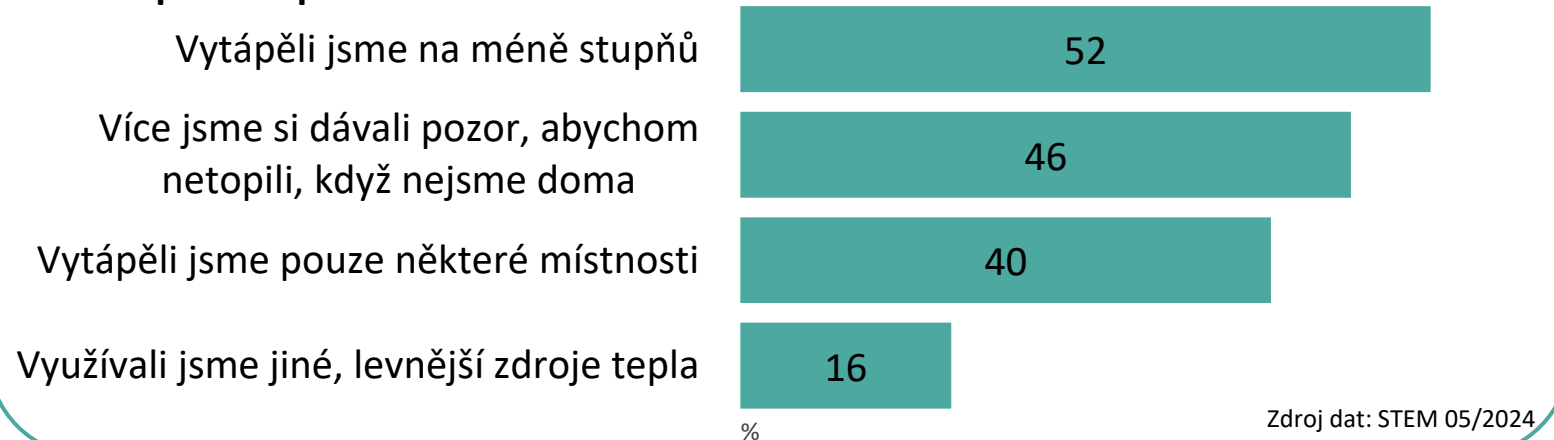
Celkem dvě třetiny (66 %) respondentů uvádějí, že letošní zimu více dbali na úspory při vytápění, nejčastěji jako úsporné opatření zmiňovali vytápění na méně stupňů a větší důraz na to, aby netopili, když nejsou doma.

Častěji se aktivně o úspory snažili lidé z rodinných domů než obyvatelé bytových domů. V sociodemografickém pohledu pak na úspory nejvíce dbali starší obyvatelé nad 65 let.

„Porovnejte prosím letošní zimu (2023/2024) u Vás doma se stavem před energetickou krizí. Lze říct, že jste tuto zimu více dbali na úspornost vytápění než před krizí?“

„Uvedl/a jste, že jste tuto zimu více dbali na úspornost vytápění než před energetickou krizí. Jakým způsobem se to projevovalo? Vyberte všechny možnosti, které pro Vás platí.“

*66 % respondentů kteří uvedli že více dbali na úspornost

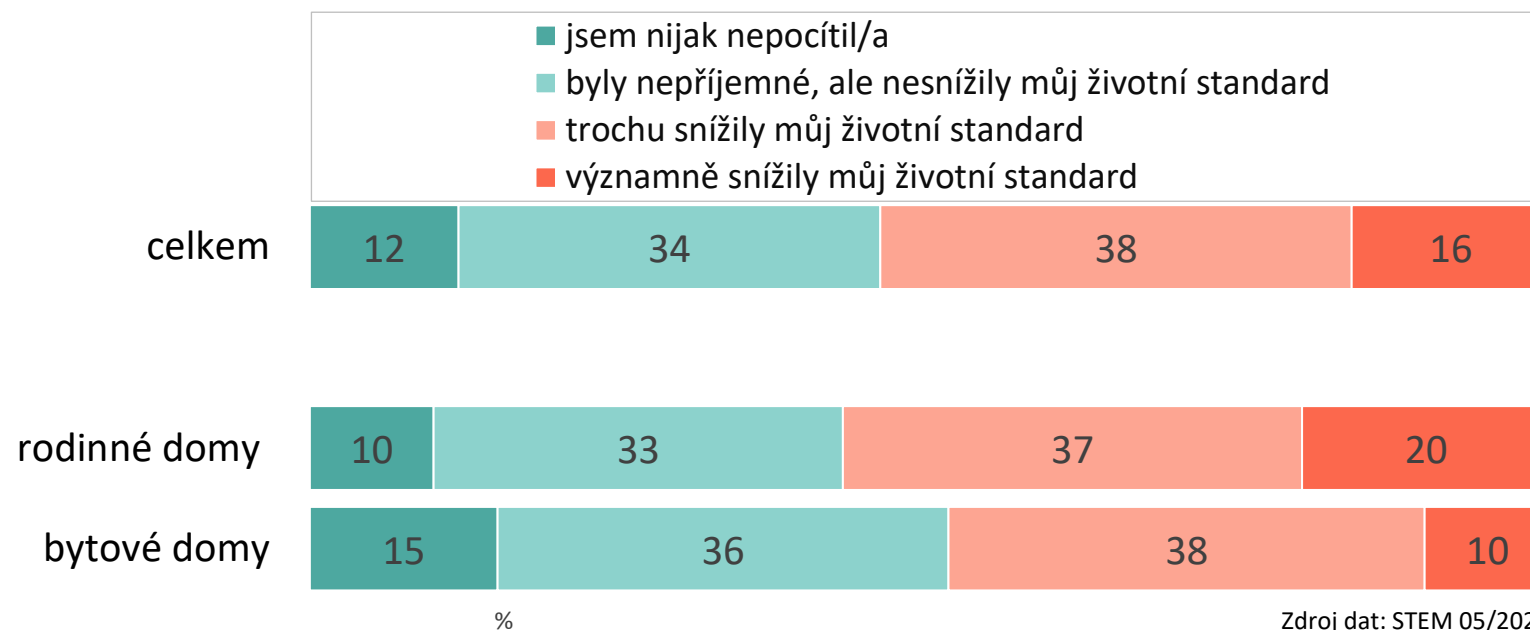
Energetická krize snížila životní standard zhruba poloviny osob ve vlastnickém bydlení.

U přibližně poloviny (54 %) osob z cílové populace uvedlo došlo v důsledku energetické krize ke snížení jejich životního standardu, přičemž u 16 % to bylo významné snížení.

Negativní dopad na životní úroveň byl častější u obyvatel rodinných domů (57 %) oproti lidem žijícím v bytových domech (48 %).

„Obecně vzato, jak moc se Vás osobně energetická krize a s ní spojená nejistota a zdražování dotkly po materiální stránce? Tyto okolnosti:“

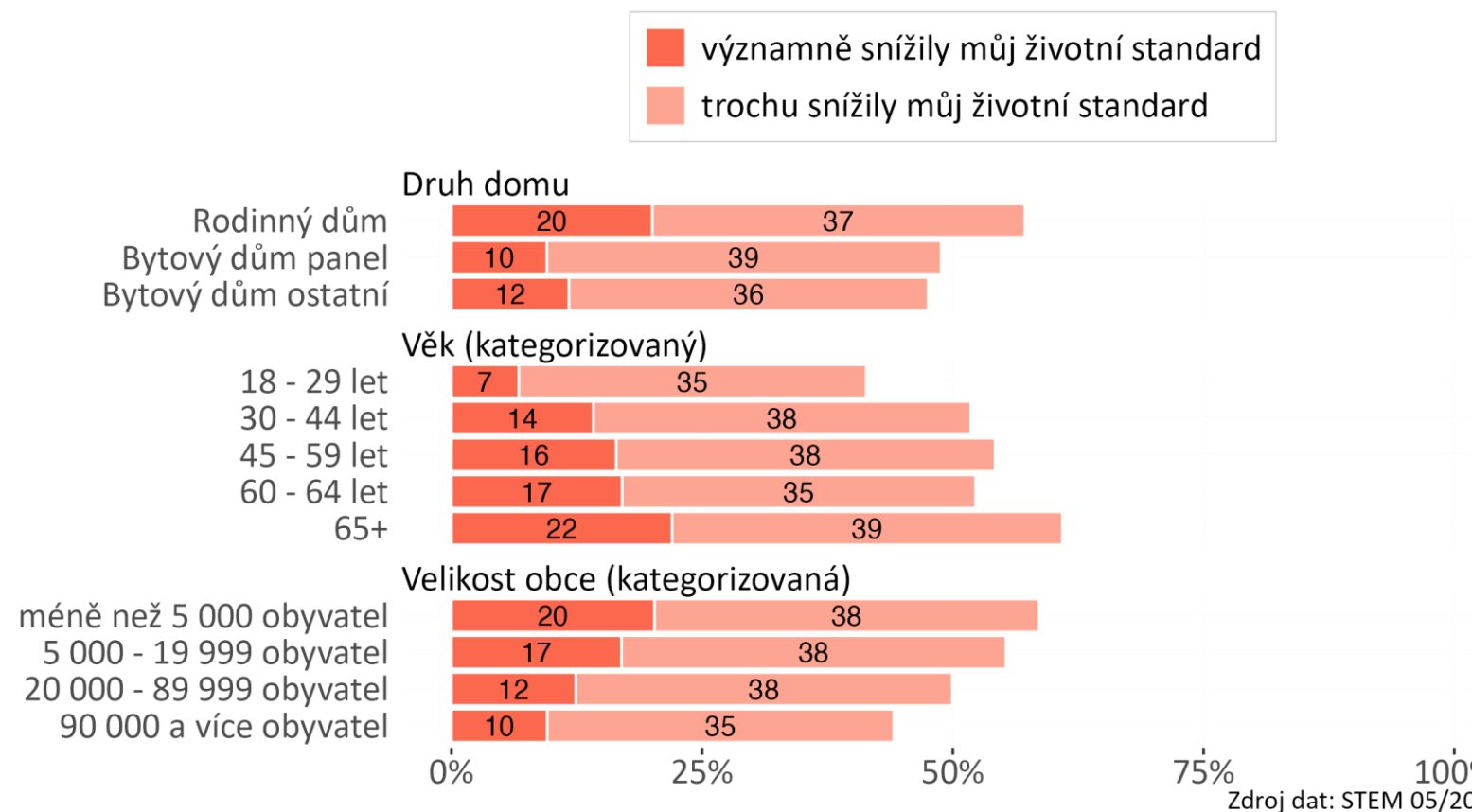

Negativní dopad energetické krize na životní úroveň byl častěji vnímán mezi obyvateli menších obcí a mezi seniory.

Rozdíl mezi rodinnými a bytovými domy je poté v souhrnu menší, stále ale výraznější u lidí žijících v rodinných domech. Mezi materiálem bytových domů v tomto případě nepozorujeme významnější rozdíly a nemůže říct, že by obecně méně často zateplené nepanelové domy generovali větší podíl nespokojených obyvatel.

„Obecně vzato, jak moc se Vás osobně energetická krize a s ní spojená nejistota a zdražování dotkly po materiální stránce? Tyto okolnosti:“

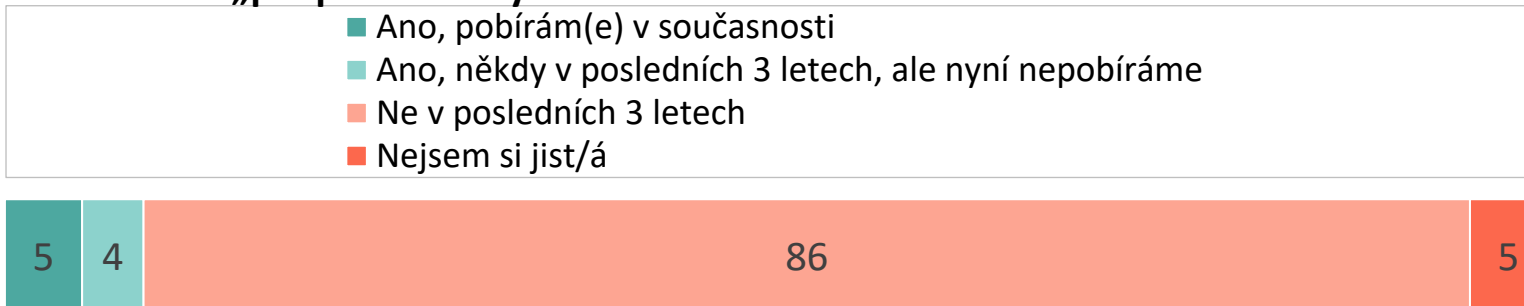
V posledních třech letech pobírala příspěvek na bydlení téměř desetina respondentů.

V domácnostech desetin (9 %) osob v cílové populaci byl někdy v posledních třech letech pobírán příspěvek na bydlení; 5 % jej pobírá ještě nyní.

Z těch, kdo příspěvek někdy v posledních třech letech pobírali nebo pobírají, jej pak 43 % začalo pobírat právě v souvislosti se zhoršením finanční situace v důsledku energetické krize.

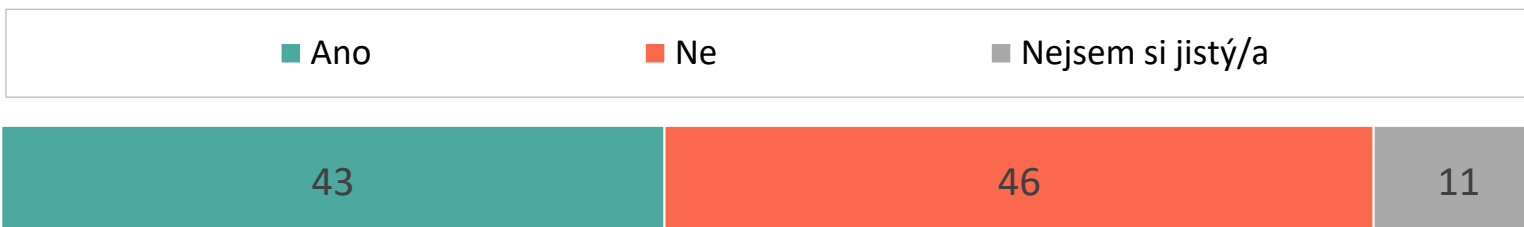
„Pobíráte nebo pobíral/a jste v posledních třech letech Vy nebo někdo jiný ve Vaší domácnosti „příspěvek na bydlení?“

%

Zdroj dat: STEM – 05/2024

„A začal/a jste Vy nebo někdo ve Vaší domácnosti pobírat příspěvek na bydlení v souvislosti se zhoršením Vaší finanční situace v důsledku energetické krize?“

Poznámka: Pokud podělíme počet vyplacených dávek na příspěvek na bydlení z oficiálních údajů počtem domácností, dostaneme se k údaji, že přibližně 5,5 % domácností čerpá v daný moment tuto dávku. To je v souladu s čísly z šetření.

FILTR: 9 % respondentů kteří uvedli že příspěvek v posledních 3 letech pobírali

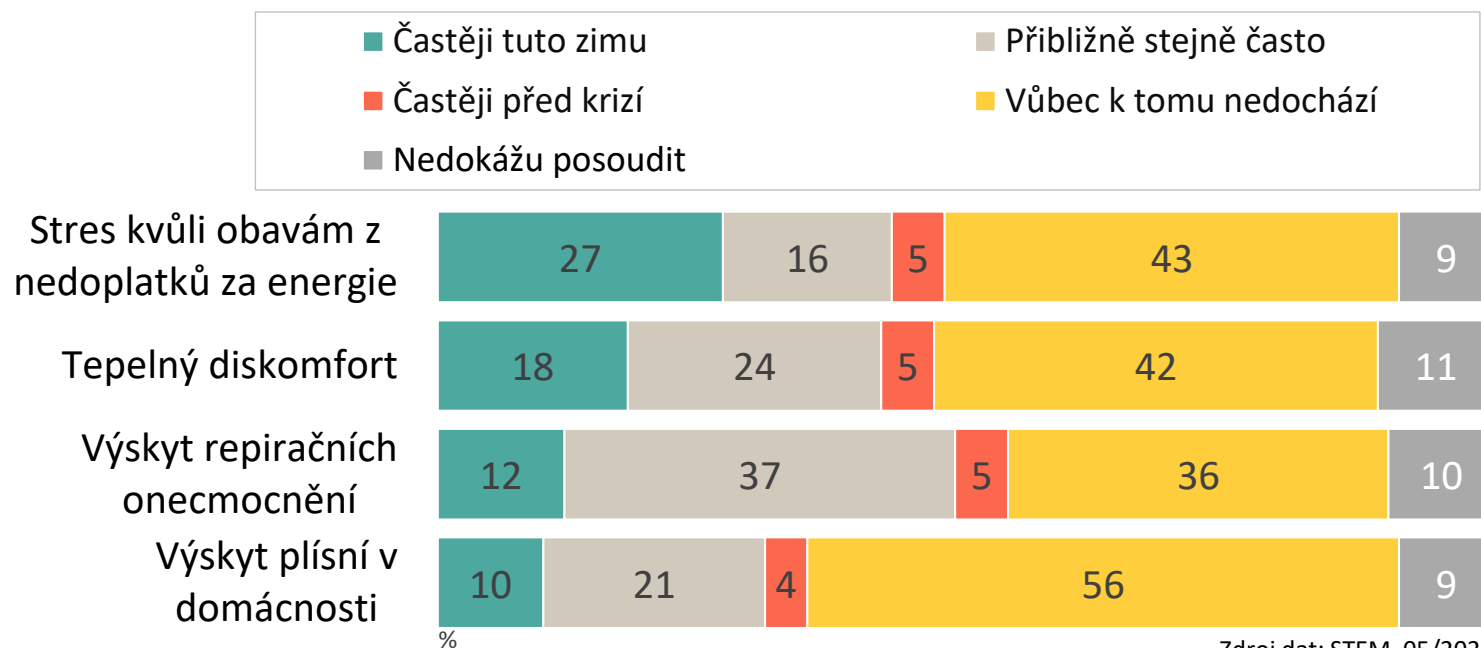
Čtvrtina pociťovala během energetické krize stres kvůli nedoplatkům za energie častěji než v minulosti.

Při porovnávání problémů spojených se zimním obdobím a vytápěním mohli respondenti zvolit, zda problém zažívali více během poslední zimy, nebo v zimách před krizí. Toto srovnání je pouze indikativní, protože hraje roli jednak paměť (lépe si vybavujeme věci nedávné), ale na druhé straně také skutečnost, že poslední zima byla spíše mírná. Přesto si lze všimnout, že hlavně stres kvůli obavám z nedoplatků a tepelný diskomfort lidé vnímali významně častěji během poslední zimy než v zimách před energetickou krizí.

Asi dvěma pětina (kolem 40 %) se pak stres kvůli obavám z nedoplatků i tepelný diskomfort vyhýbají zcela.

„Řekl/a byste, že u Vás doma docházelo k následujícím událostem častěji v zimách před krizí, nebo tuto zimu, nebo se situace nezměnila?“

Zdroj dat: STEM 05/2024

Vnímání vybraných argumentů o dotacích a povědomí o blížících se opatřeních

Komunikační argumenty pro pořízení dotací fungují, nejvíce mezi dotazovanými rezonoval argument sociálním rozměrem dotací, s tím že umožňují snížit energetickou náročnost budovy i těm, kteří by si to jinak nemohli dovolit souhlasí dvě třetiny (64 %). I enviromentální argumenty se zdají přesvědčivé (56 %).

Zároveň ale rovněž dvě třetiny (66 %) souhlasí s tím, že dotace sami o sobě uměle prodražují ceny opatření, protože firmy ví, že se jim to i tak vyplatí. Pro další tři pětiny (59 %) je dále přesvědčivý argument, že takové dotace nejsou pro všechny, tudíž nejsou spravedlivé. Naopak argument, že dotace pokrývají trh a jsou principiálně špatné, přesvědčuje jen menšinu (44 %)

Konfrontace s argumenty pro i proti respondenty mírně znejišťuje v otázce podpory dotací na úsporná opatření, stále je ale podpora velká.

O zákazu neefektivních kotlů 1. a 2. emisní třídy už slyšeli tři pětiny dotazovaných, nezávisle na tom tři čtvrtiny (76 %) považují tento zákaz za pravdivý.

Nejvíce se zdá přesvědčivý argument upozorňující na sociální aspekt dotací.

Respondentům byla předložena série argumentů PRO dotace na snižování energetické náročnosti budov.

Z těchto se nejvíce přesvědčivý zdá argument, že dotace pomáhají lidem, kteří by si to jinak nemohli dovolit (64 %). Sociální faktor dotací je tedy vnímán pozitivně.

Dobře si vedl i argument environmentálním rozměrem těchto dotací, celkem 56 % souhlasí s tím, že tyto dotace jsou dobrá cesta ke snižování emisí.

Pro polovinu (52 %) je přesvědčivý argument, že dotace na snižování energetické náročnosti pomáhají k tomu být méně závislí na dovozu fosilních paliv. Propojení vytápění/udržování teploty a emisní zátěže je tedy ještě ne tolik rozšířené.

Podobně pro cca polovinu (48 %) jsou pak dotace způsob, jakým lze oživit ekonomiku a hospodářství.

„Díky těmto dotacím si snížit energetickou náročnost svého obydlí můžou **dovolit také lidé, kteří by na to jinak nikdy nedosáhli.**“

...dle 64 % přesvědčivý

„Díky těmto dotacím můžeme **účinněji snižovat emise skleníkových plynů** a přispívat tak **ochraně životního prostředí.**“

...dle 56 % přesvědčivý

„Díky těmto dotacím se stáváme **méně závislími na dodávkách fosilních paliv ze zahraničí**, která bychom jinak potřebovali ve větším množství.“

...dle 52 % přesvědčivý

„Tyto dotace přispívají k **oživení ekonomiky a zvyšování hospodářského růstu.**“

...dle 48 % přesvědčivý

V případě argumentů proti je to princip umělého prodražování.

Podobně jsme respondentům předložili také argumenty PROTI dotacím na energetické úspory budov.

Až dvěma třetinám (66 %) se zdá že dotace pouze uměle zvyšují ceny na trhu.

Další dosti přesvědčivý argument proti dotacím je také ten, že dotace nejsou pro všechny, ale jen majitele určitých typů nemovitostí: 59 %.

Že skrze dotace EU příliš mluví do toho, na co se veřejné prostředky vynakládají, se jako přesvědčivé zdá třem pětinám (58 %).

Polovina (53 %) považuje za přesvědčivý argument, že si dotace nemůžeme dovolit v době vysokého zadlužování.

Nejméně přesvědčivý (44 %) je argument, že dotace jsou obecně špatné kvůli křivení trhu a neměli bychom je používat vůbec.

„Dotace **uměle prodražují** tato opatření, protože firmy ví, že se jim to zaplatí.“

...dle 66 % přesvědčivý

„Tyto dotace jsou nespravedlivé, protože jde o peníze **jen pro majitele určitých typů nemovitostí, ostatní nedostanou nic.**“

...dle 59 % přesvědčivý

„Skrze tyto dotace **Evropská unie příliš mluví do toho, na co využíváme veřejné prostředky.**“

...dle 58 % přesvědčivý

„Takové dotace si **nemůžeme dovolit** v době, kdy veřejné rozpočty jsou už tak napjaté a **zvyšuje se zadlužování státu.**“

...dle 53 % přesvědčivý

„Dotace jsou **obecně špatné, protože pokrývají trh a vedou k neefektivitě.** Nejde tolik o to, na co dotace jsou, ale že dotace bychom vůbec neměli používat.“

...dle 44 % přesvědčivý

Argumentace ohledně dotací má mírně negativní efekt na jejich vnímání.

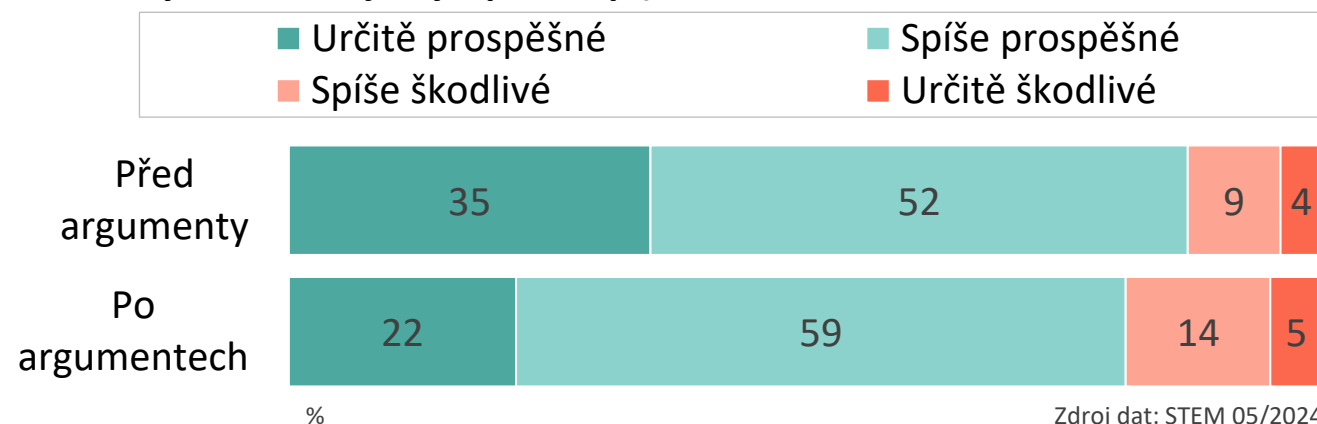

Respondentům byli přechozí uvedené argumenty PRO a PROTI předkládány v různém sledu (polovině první PRO, na další polovině první PROTI) aby nedošlo k ovlivnění skrze pořadí.

Každopádně po představení všech argumentů se postoj k jejich prospěšnosti mírně zhoršil, z původních 87 % na 81 %. Především poklesl podíl těch, kteří určitě souhlasí s prospěšností dotací na snižování energetické náročnosti (z 35 na 22 %).

„Co si obecně myslíte o dotacích pro snižování energetické náročnosti budov (zateplování, výměna zdroje vytápění atp.)? Jsou:“

/ „Pokud uvážíte tyto argumenty pro a proti, co si myslíte o dotacích pro snižování energetické náročnosti budov (zateplování, výměna zdroje vytápění atp.)? Jsou:“

Zákaz neefektivních kotlů zaznamenala většina respondentů.

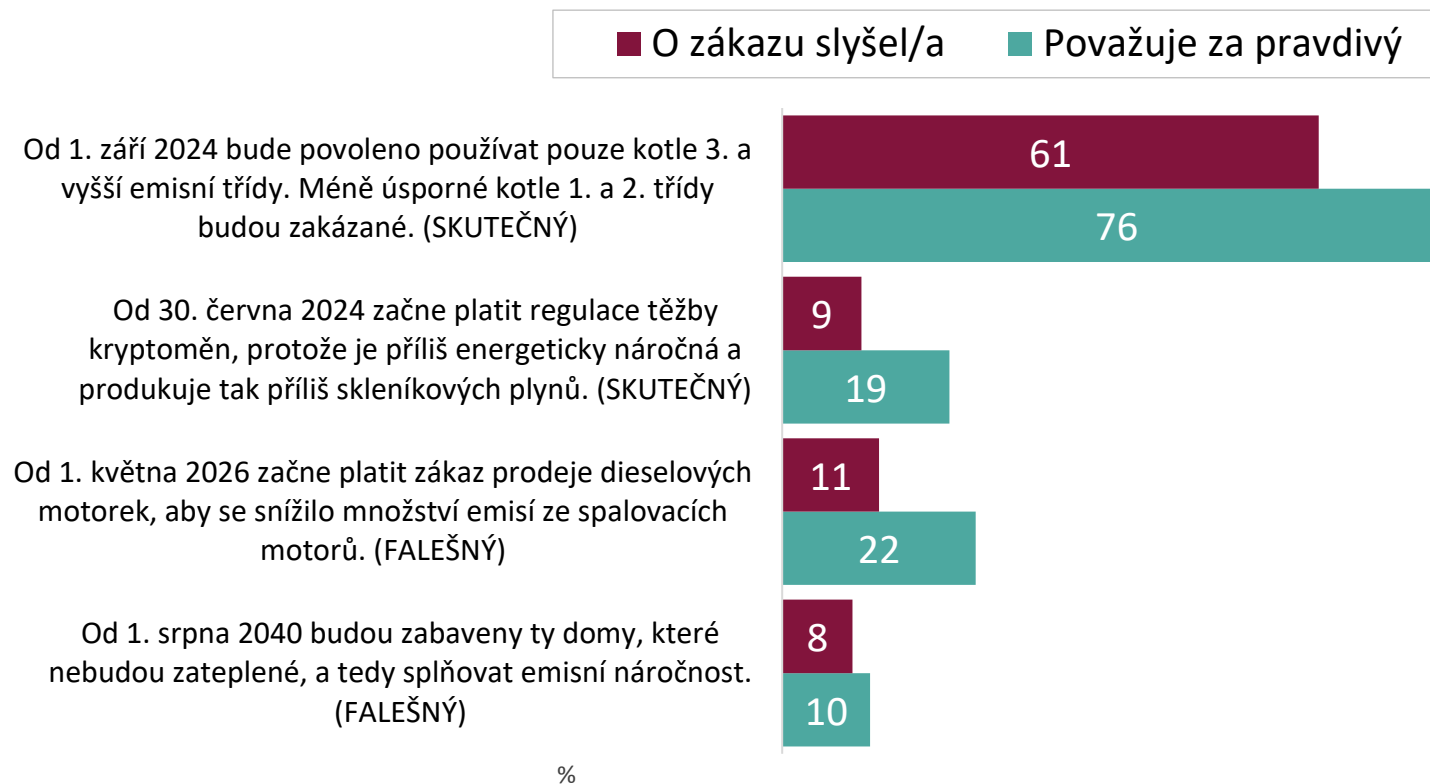

Od 1. září 2024 čeká Česko zákaz používání kotlů 1. a 2. emisní třídy. Abychom obeznámenost s touto skutečností mohli zachytit v kontextu, testovali jsme ji spolu s další skutečnou regulací a dvěma vymyšlenými. Dotazovali jsme vždy jednak to, jestli respondent o opatření slyšel, a pak také to, jestli opatření považuje za pravdivé.

Co se týče zákazu provozu kotlů 1. a 2. třídy, v květnu 2024 o něm slyšelo 61 % dotazovaných, a nezávisle na tom uvedli následně tři čtvrtiny (76 %), že se domnívají, že je to pravda. Obecně je tedy tento zákaz již známý.

Pro ostatní opatření kolem 10 % uvádělo, že o něm slyšelo, nezávisle na tom, jestli se jedná o opatření skutečné nebo vymyšlené.

„Slyšel(a) jste nebo četl(a) jste někde o následujících informacích?“, / „Pro každou z nich rozhodněte (odhadněte), zda je podle Vás tato informace pravdivá, nebo ne.“

Zdroj dat: STEM 05/2024

ZATEPLUJEME
ČESKO

European
Climate
Foundation

Partneři projektu:

STEM Ústav empirických výzkumů
Aliance Zateplujeme Česko
Nadace European Climate Foundation

Zpracovatel výzkumu:

STEM Ústav empirických výzkumů

Projekt byl realizován díky financování Nadací European Climate Foundation (ECF)